BINDE-LEDDET

Julenummer 1973

KR. 3,50

UTGITT AV
ELEVRÅDET
VED
STONGLANDET
SKOLE
9392 Stonglandseidet

desember 1973

Av innholdet:

Midt-Østen-konflikten

KOHOUTEK- en landstryker i verdensrommet

Farvel med m/k ARIEL

Yrkeslivet i Tranøy

TORSTEIN

Stangnes Skole

Vangsvik Kapell

FLUOR på skolen

Mer om forplantning

KINO i Skrolsvik Fort

Julefortellinger, konkurranser, etc.

FRED PÅ JORDEN

I mennesker Guds velbehag

Fred på jord, et ønske og en lengsel hos alle mennesker. For mange står dette fredsønske som summen av all kristendom. Makter ikke kristendommen å skape fred, har den forfeilet sin oppgave.

Slik tenker menneskene - forde de har glemt at freden er knyttet til Guds velbehag. Uten dette velbehag, ingen fred. Sitt velbehag knytter Gud til barnet i krybben. For julens budskap om fred på jord er ikke primært en fred mellom nasjoner, men en fred mellom Gud og mennesker. Mellom Gud og det enkelte har barnet sin plass. Der bryter han i stykker alt som skiller oss fra Guds velbehag. For menneskene er det så utrolig at det ikke blir trodd. Men den som bærer på problemer med egen skyld og utilstrekkelighet og ikke selv kommer til rette med dem, møter i dette barn i krybben Guds velbehag. Hvor dette velbehag blir trodd og bekjent i en glad samvittighet, der finnes freden.

FRED OVER JORDEN
MENNESKE FRYD DEG
OSS ER EN EVIG FRELSER FØDT!

Sokneprest
ODD-SVERRE KAARBØE.

BINDELEDDET
elevorgan ved
STONGLANDET SKOLE
9392 Stonglandseidet

Postgiro 3 69 20 68
Bankgiro 201.865

Nr. 4 **1973** **3. årg.**

Redaksjonen:

7.klasse:
BØRGE ANDREASSEN
GEIR LARSEN
KÅRE NILSSEN
AUD ROCHMANN

8.klasse:
HANNE KARI EDVARDSEN
TONE HANSSEN
GEIR JENSSEN
TOVE KARLSEN
TERJE NILSSEN
KRISTIN OLSEN

Klasse 9B:
KJELL ELISEUSSEN
PER HANSSEN
HEIDI TOBIASSEN

Klasse 9A:
ELIN ERIKSEN
BENTE HANSSEN
KNUT ROAR HANSSEN
HELGE MAGNE ROCHMANN
KOLBJØRN RYDNINGEN
ANN HELEN STANGNES
ANNE SVENDSEN
KNUT JARL UTENG

Lærere:
TOR EGIL LUND
KJELL NERGÅRD

UTGIVEREN AV DETTE BLADET ER ELEVRÅDET VED STONGLANDET UNGDOMSSKOLE.

TRYKKINGEN ER BESØRGET AV OFFSET-TRYKKERIET ØKONOMITRYKK, BODØ

FORSIDE: "VELSTANDS-PROBLEMER" av Kjell Nergård

Helge-Magne Rochmann og Kolbjørn Rydningen

LITT OM MIDT-ØSTEN-KONFLIKTEN

BINDELEDDET har ikke hatt noen utsendte medarbeidere i Midt-Østen, men Helge-Magne Rochmann og Kolbjørn Rydningen har hatt kontakt både med den isralеske og den egyptiske ambassade. Vi tror derfor at de i denne artikkelen gir et godt og avbalansert bilde av konflikten mellom Israel og araberlandene.

Det er vanskelig å framstille konflikten i Midt-Østen helt nøytralt. Vi skrev til både den israelske og den egyptiske ambassade og bad om stoff til en slik artikkel. Fra den israelske ambassaden fikk vi en hel haug med stoff, mens det vi fikk fra den egyptiske ambassade var heller sparsomt. Dessuten var alt vi fikk fra egypterne på engelsk (en etter vort skjønn dårlig engelsk) mens jødene hadde trykket sine informasjoner hovedsaklig på svensk.

Vi vil likevel gjøre et forsøk på å være nøytral.

I enhver konflikt har partene forskjellig syn på saken. Slik er det også når det gjelder konflikten i Midt-Østen.

6. oktober 1973 brøt det ut krig mellom Israel på den ene siden og Egypt og Syria på den andre siden. Israelerne hevder at araberne startet krigen med angrep i sør først og deretter angrep i nord, etter nøye planlegging. Dette hendte en dag hele Israel sov, og det var særlig Egypt og Syria som sto bak angrepet.

Araberne derimot mener at det var Israel som startet krigen. Klokken 6.30 om morgenen den 6. oktober angrep det israelske luftvåpen de egyptiske troppene i Sinai.

Uansett hvilken versjon som er riktig, har denne krigen kostet store ofre. Som alle andre kriger har den ført til store materielle ødeleggelser og mange drepte og sårede. Under viser vi hvordan USA's forsvarsdepartement verdsetter tapene:

	DREPTE/ SÅREDE	TAPTE FLY	TAPTE TANKS/ PANSERVOGNER	ØDELAGTE SKIP
ETTER EN UKES KRIG:				
EGYPT	6 500	82	250	0
SYRIA	6 000	90	650	0
ISRAEL	2 000	88	600	0
ETTER 14 DAGERS KRIG:				
EGYPT	7 000	182	740	0
SYRIA	7 300	165	860	0
ISRAEL	3 900	120	810	0
SLUTTRESULTAT:				
EGYPT	7 500	242	895	20
SYRIA	7 300	179	900	9
ISRAEL	4 100	107	840	1

The Military Balance

	POPULATION	ARMY REGULARS	ARMY RESERVES	TANKS	ARMORED VEHICLES	COMBAT AIRCRAFT	HELI-COPTERS	WAR-SHIPS
EGYPT	35,700,000	260,000	500,000	1,955	2,000	620	190	94
SYRIA	6,700,000	120,000	200,000	1,300	1,000	326	50	25
LEBANON	3,000,000	14,000	—	120	25	18	14	0
JORDAN	2,500,000	68,000	20,000	420	400	52	9	0
IRAQ	10,100,000	90,000	250,000	1,065	1,300	224	69	30
TOTAL ARAB	58,000,000	552,000	970,000	4,860	4,725	1,240	332	149
ISRAEL	3,200,000	95,000	180,000	1,700	1,450	488	74	49

Plansjen over viser oss noen data om partene i Midt-Østen-konflikten.

Tallene viser oss folketallet, regulære styrker, reservestyrker, tanks, pansrede kjøretøyer, kampfly, helikoptere, og krigsskip. Tallene skal vise situasjonen ved krigsutbruddet 6. oktober i år.

MEKLINGSFORSØK

Fra mange hold er det gjort forsøk på å mekle i konflikten i Midt-Østen. Både FN, Sovjet og USA har ønsket å få i stand en fredsordning. For at en fredsavtale skal komme på tale, er det en rekke krav som må oppfylles.

Israel vil ha fred like mye, og kanskje mer, enn noe annet land i området. Men for at landet skal gå med på noen fredsavtale krever det å få sikre og trygge grenser.

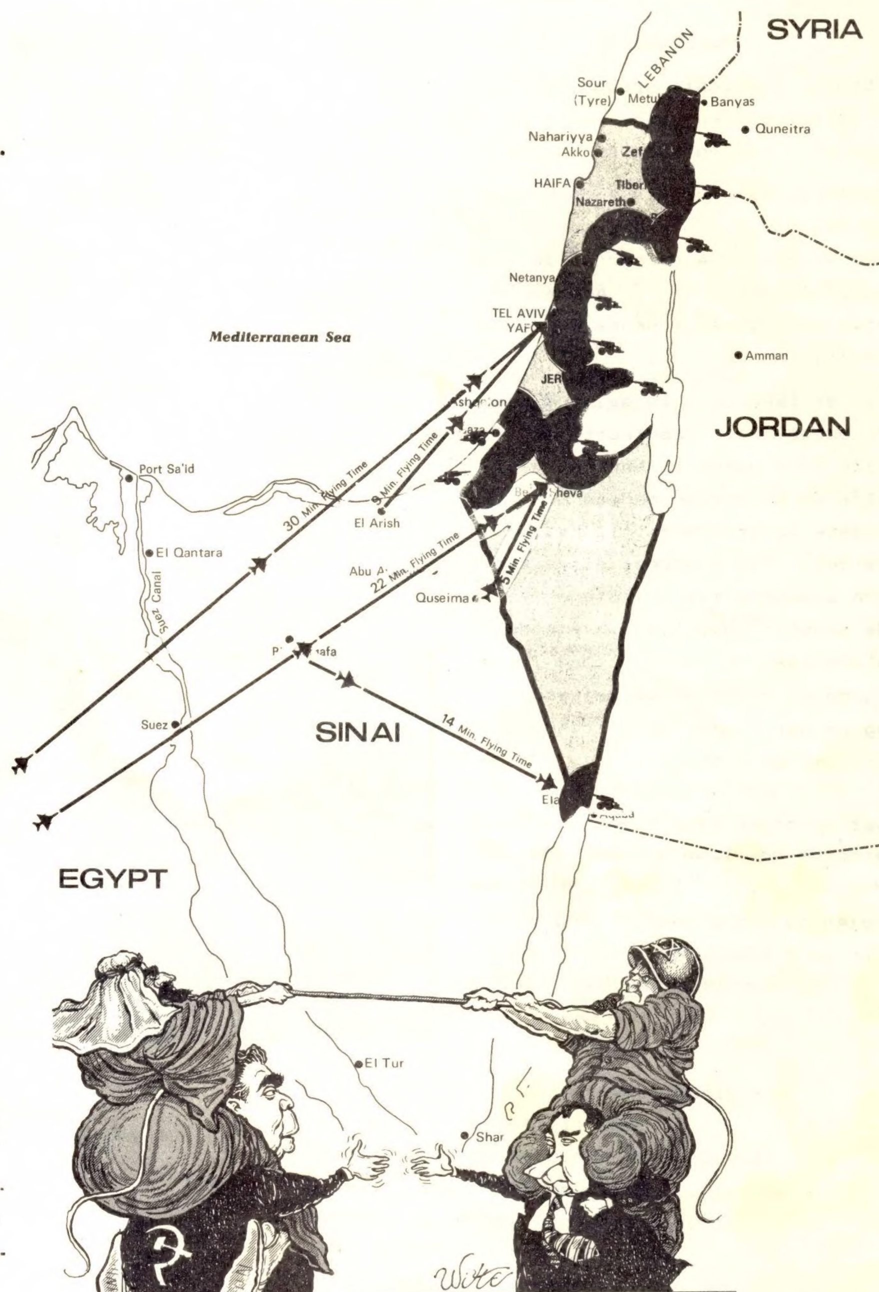
Det er bare en halv times flytur fra Kairo i Egypt til Israels viktigste havneby Tel Aviv.

Egyptisk, syrisk og jordansk artilleri, som er kjørt opp til grensene mot Israel, kan beskyte omkring 1/4 av landet.

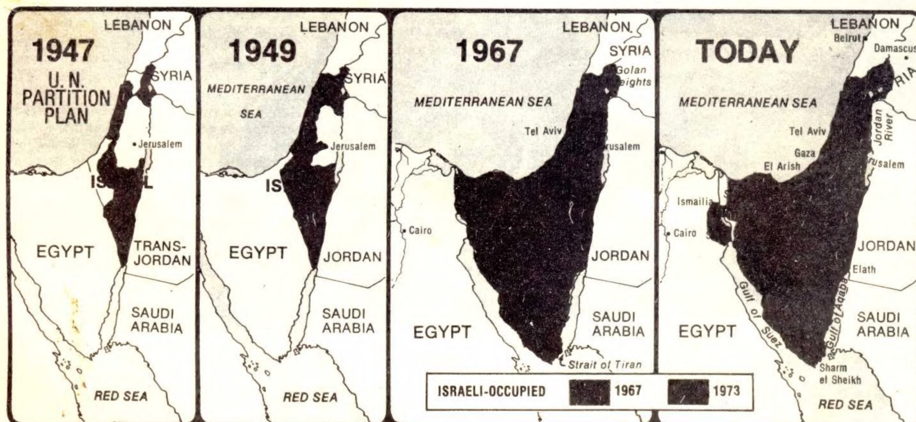
Ut fra dette er det selvfølgelig viktig for israelerne å få utvidet sine grenser. Det har de da også gjort, men de nye okkupasjonene har ikke gjort situasjonen mindre spent.

Israels erobringer har gått ut over araberlandene. Araberne føler seg vel i samme situasjon som vi i Norge under tyskernes okkupasjon. De har ihvertfall dannet flere motstandsorganisasjoner. Problemet er at motstandsbevegelsens aksjoner setter utenforstående i fare. Vi tenker på flykapringer og andre terroraksjoner. Dette gjør at vi ikke kan akseptere de arabiske motstandsorganisasjoner

Kartene nederst på siden viser hvordan Israel har utvidet sine grenser fra 1947 til i dag.

"SAMARBEIDE"

DET STORE VÅPEN

PRESSMIDLER

Israels viktigste pressmiddel til å tvinge gjennom sine krav, er etter vårt skjønn landets sterke hær.

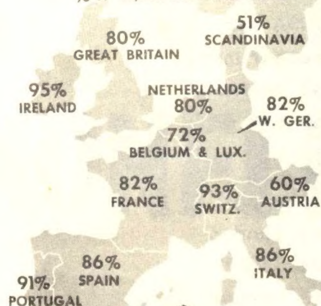
Araberlandene på sin side krever at israelerne skal trekke seg tilbake til de grensene de hadde før seksdagerskrigen i 1967. Arabernes viktigste våpen i denne saken er oljen!

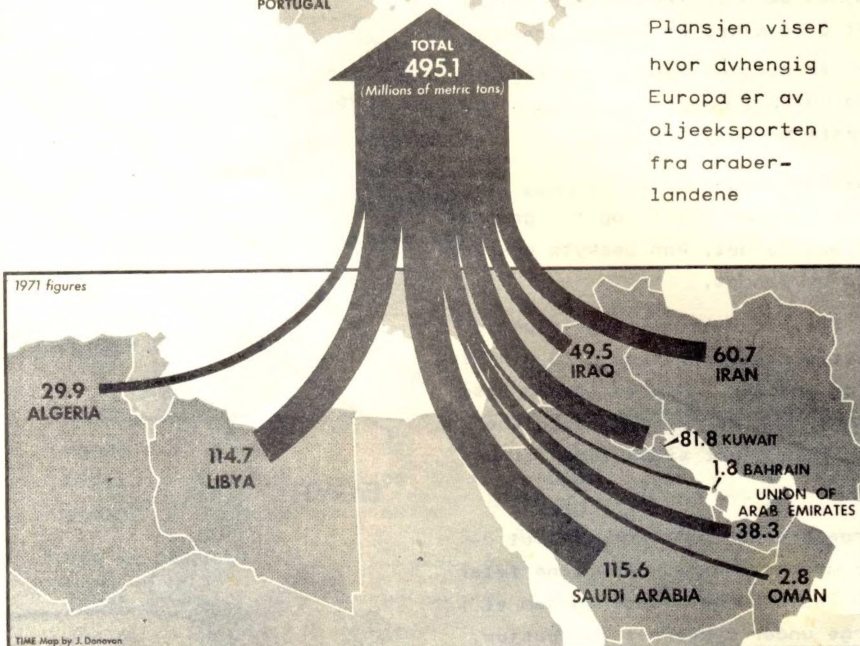
Det er ikke bare Israel som presses av arabernes oljeboikott, men faktisk hele verden. Når det gjelder olje så er araberlandene den viktigste leverandøren til resten av verden. Ved å stoppe oljeeksporten kan araberne tilsynelatende tvinge de enkelte land til å bryte den diplomatiske forbindelse med Israel. Japan er allerede på deffensiven, og de har planer om å trekke sine diplomater hjem.

Det inntrykk vi sitter igjen med etter å ha studert konflikten i Midt-Østen, er at det ikke er mye igjen av det Bibelens land vi hører om i Bibelen!

OIL FOR EUROPE

% of imports from Arab World

TIME, OCTOBER 22, 1973

Plansjen viser hvor avhengig Europa er av oljeeksporten fra araberlandene

OLJEVISA

FORFATTET TIL JULEFESTEN PÅ SOLVANG 1971.
FØLGENDE ER FUNNET SKYLDIG OG HAR VEDKJENDT SEG FARSKAPET: SIGMUND SOLBØ, OSVALD IVERSEN OG KRISTOFER STANGNES.

Mel.: På låven sitter nissen ...

På låven sitter nissen med sin julegrøt
så god og søt, så god og søt.
Han nikker og han smiler og han er så gla'
for oljefunn i Vangsvika.
Ja dette har vi venta på så lenge,
ja så lenge, ja så lenge.
Et emne tel ei visa vi kunn trenge
- og endelig så blei det jul.

Det er jo nokså lenge si' vi hørte om
at lynna opp av marka kom.
Det sendtes prøve tel professor Oftedal:
- Han sa at det lukta gammel kval.
Men dette har det lukta av så lenge,
ja så lenge, ja så lenge.
Vi frøkta før han bomma på poenget.
- Men endelig så blei det jul.

Så røktes det at olja den var raffinert
- av "tysken" var ho der plassert,
men prøva viste tydelig at olja der
blei ikkje brukt i Hitlers hær.
Men dette har vi lurt på nokså lenge -
at poenge dem forvrenge.
Ei ny forklaring alle folk kan trenge
- og endelig så blei det jul.

Vesst Senja var ei øy som lå litt lenger sør
då hadde det blitt borra før.
Men Norge blir jo regna i fra Oslofjord
tel to-ogseksti grader nord.
Ja kanskje har vi venta alt for lenge,
med å sprenge i terrenge.
No vil vi sjøl ta tonen på refrenge
- men først så skal vi feire jul.

Tel Vangsvik er de kommen i fra Norminol
og starta på det første hol.
Og plutselig så trudde dem at olja rann,
men opp det kom kun kildevann.
Så sto dem der og smakte og dem smatta,
ja dem smatta, og dem patta,
men oljesmaken ingen av dem fatta.
- I år då blir det ikkje jul!

I "Fellesskapet" finnes det jo fleire land
med sterkt forsøpla drekkevann
så om at det med olja skulle gå oss galt
vi vatnet vil få godt betalt.
Snart ropes det fra alle land og rike
- alle lika, vann fra Vika.
Fra Brussel og Paris og Tanganyika
- Det blir 'kje tid å feire jul!

I Tranøy har vi venta på at slikt sku' skje
så vi blei rik på en to tre.
Då kan vi bygge skoler uten lån og gjeld
i Sørgård og på Vesterfjell.
Ja dette har dem krangla om så lenge,
ja så lenge, ja så lenge.
Då kan dem berre Vikadalen stenge.
- de' det dem ønska seg tel jul.

Å ligningssjefen sitter oppå sitt kontor
- Han glømte skatten fra i fjor.
Skattekortan har han bort til sjeiken sendt
med hundrevis av trekkprosent.
Og folk som gjekk og venta skattepenge
måtte vente, nokså lenge.
For skattelista lot han berre slenge.
- Den kan vi lese i tel jul.

Kommunekassen våres den var stadig tom
men det var føt at olja kom.
Skattefuten reiste rundt på pengejakt
og dreiv inn skatt med Wold ... og makt.
Det var så mange store hol å tette
når han sette - opp budsjette.
Vi treng å få ei kilda som kan mette
- og den må finnes føre jul.

I Tranøy har vi krangla om en tømmeplass
men tenk på all den lukt og gass
som kan bli resultatet fra en oljeflom
i fra Amandus' eiendom.
Ja vesst det blir så galt at folk må rømme
kan vi kjøre - dit og tømme!
Men dette verset skal vi berre glømme,
for ellers blir det ikkje jul.

På låven sitter nissen og han grubler så
om kilda dem vil treffe på.
Han nikker og han smiler som ei midnattsol
- han aksjer har i Norminol.
Til neste år han hever sine renter,
et sin grøt blant Disponenter.
Men om at det vil gå som nissen venter
- det syng vi om til neste jul!

KOHOUTEK- en landstryker i verdensrommet

Anne Svendsen og
Solveig Ramstad

Klare kometer er et himmelfenomen som menneskene alltid har vært svært oppmerksomme på. I lang tid var kometene oppfattet som et varsel om kommende krig, ulykke eller annen nød.

Men hva er en komet ? Ja, mesteparten av sitt liv minner kometen mest om en skitten snøball. Den skitne snøballen er da kometens kjerne som trolig består av steiner og partikler av forskjellig størrelse kittet sammen med is og frosne gasser.

Den kometen vi får se i begynnelsen av januar 1974 heter Kohoutek. Den ble oppdaget i mars i år av den tsjekkoslovakiske astronom Lubos Kohoutek, og kometen har fått navn etter ham.
Det faktum at den ble oppdaget hele ni måneder før den runder sola forteller at den selv som komet er enormt stor. Dens flagrende, lysende hale vil strekke seg over 1/6 av kveldshimmelen. Kometen Kohoutek raser gjennom verdensrommet med en fart av 113 000 km i timen.

29. desember passerer Kohoutek sola. 31. desember er den kommet så høyt på himmelen at vi i Tranøy vil kunne se den over horisonten med kikkert. Kometen er over horisonten bare midt på dagen, og da er himmelen så rød at det kan være vanskelig å få øye på den. Komethodet er sterkt lysende, så det er mulig at vi med kikkert kan observere den som en sterkt lysende stjerne på sørhimmelen, like over horisonten den 31. desember.

Omkring 7. januar vil man kunne observere kometen om ettermiddagen. Da er himmelen så pass mørk at det skulle være lett å se den. 15. januar har komethalen sin største lengde sett fra vår del av jorden. Halen vil krumme seg svakt fra sør til vest og danne en vinkel på ca. 20 grader med horisonten.
Kohoutek vil være godt synlig hele januar måned. Utover februar vil den begynne å miste glansen, og i slutten av måneden må man ha kikkert for å kunne observere den.

Astronomer over hele verden er nå klar til å analysere Kohoutek med mengder av utstyr, - utstyr som ikke har eksistert ved tidligere kometobservasjoner. Ombord i romstasjonen Skylab 3 vil de tre astronautene Gerald Carr, Edward Gibsom og William Pagu studere kometen med 11 forskjellige instrumenter. De vil bl.a. benytte et kamera som kan oppfatte ultra-fiolette stråler som ikke kan trenge gjennom jordens atmosfære. Astronautene skal gjøre to spasserturer ut i rommet. Den ene turen tar de 2. juledag. Da skal de rette instrumentene på romstasjonen mot Kohoutek.
I tilegg til Skylab 3, vil amerikanerne å benytte Mariner 10 i undersøkelsen. Mariner 10 dro for en tid siden på en tur til Venus og Merkur. Den vil ta bilder av Kohoutek fra forskjellige vinkler og posisjoner millioner av mil fra jorda. Disse bildene sammen med bilder tatt fra jorda, vil gi vitenskapsmennene det første tredimensjonale inntrykk av en komet.

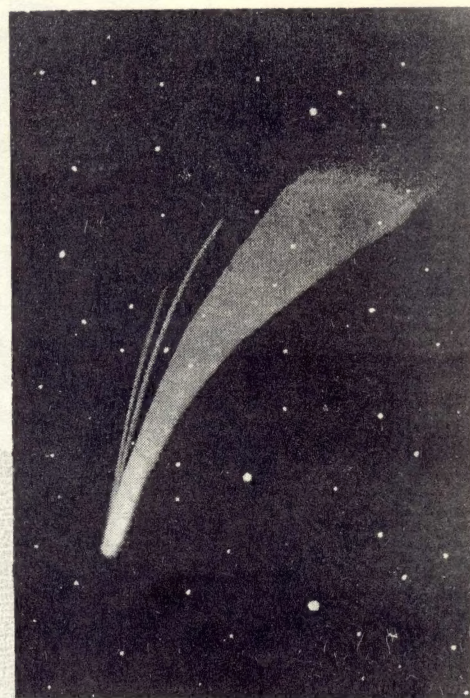
Ved nordlysobservatoriet i Tromsø er man også klar til å analysere kometen. Med fotoelektrisk måleutstyr og spektrograf vil man forsøke å finne ut hva komethodet består av. Nå er forholdet det at jo lengre sør man kommer dess høyere på himmelen viser kometen seg. Derfor er ikke Tromsø i noen spesiell god posisjon i denne forbindelsen.
Rundt nordlysobservatoriet vil det bli satt opp tre kikkerter hvor folk fra byen kan få anledning til å studere kometen. Dersom noen drar til Tromsø i begynnelsen av januar, anbefaler vi dem å dra opp til nordlysobservatoriet og studere kometen gjennom kikkertene.

I tillegg til Skylab 3 og Mariner 10, vil to ubemannede satelitter, to ballonger, fly med instrumenter og utallige radarer, radio og optiske teleskoper observere og undersøke Kohoutek mens deg gjør sin ville ferd over himmelen i nesten tre måneder.

De som var barn i 1910 vil kanskje ennå leve i 1986, når Halleys komet kommer tilbake. Men ingen nålevende mennesker vil få se Kohoutek igjen. Den bruker nemlig 75 000 år på sin bane.
Til slutt et par tips til amatørastronomer som liker å betrakte kosmos i lukseriøse omgivelser: Queen Elizabeth 2 går fra New York 9. desember. Skipet skal foreta et "observasjons-cruise" som skal vare i tre dager med forelesninger i astronomi og veiledet kikking på Kahoutek med spesialteleskop. Prisen ? Den er fra $ 130 og oppover.

Halley-kometen fotografert i mai 1910. Stjernene viser seg som små streker fordi kameraet har fulgt kometen og kometen har flyttet seg mellom stjernene i eksponeringstiden. Komethalen var på det lengste en stund etter at kometen hadde gått framom sola. Halelengden var da 150 millioner kilometer, om lag som avstanden fra jorda til sola. På den tiden kometen passerte jordbanen, kom jorda midt inn i halen en stund, men det var ikke merkbart på noe vis. En kjenner kometer som har hatt mye større hale enn Halley-kometen. Rekorden har den store kometen fra 1843 med en hale på mer enn 300 millioner kilometer.

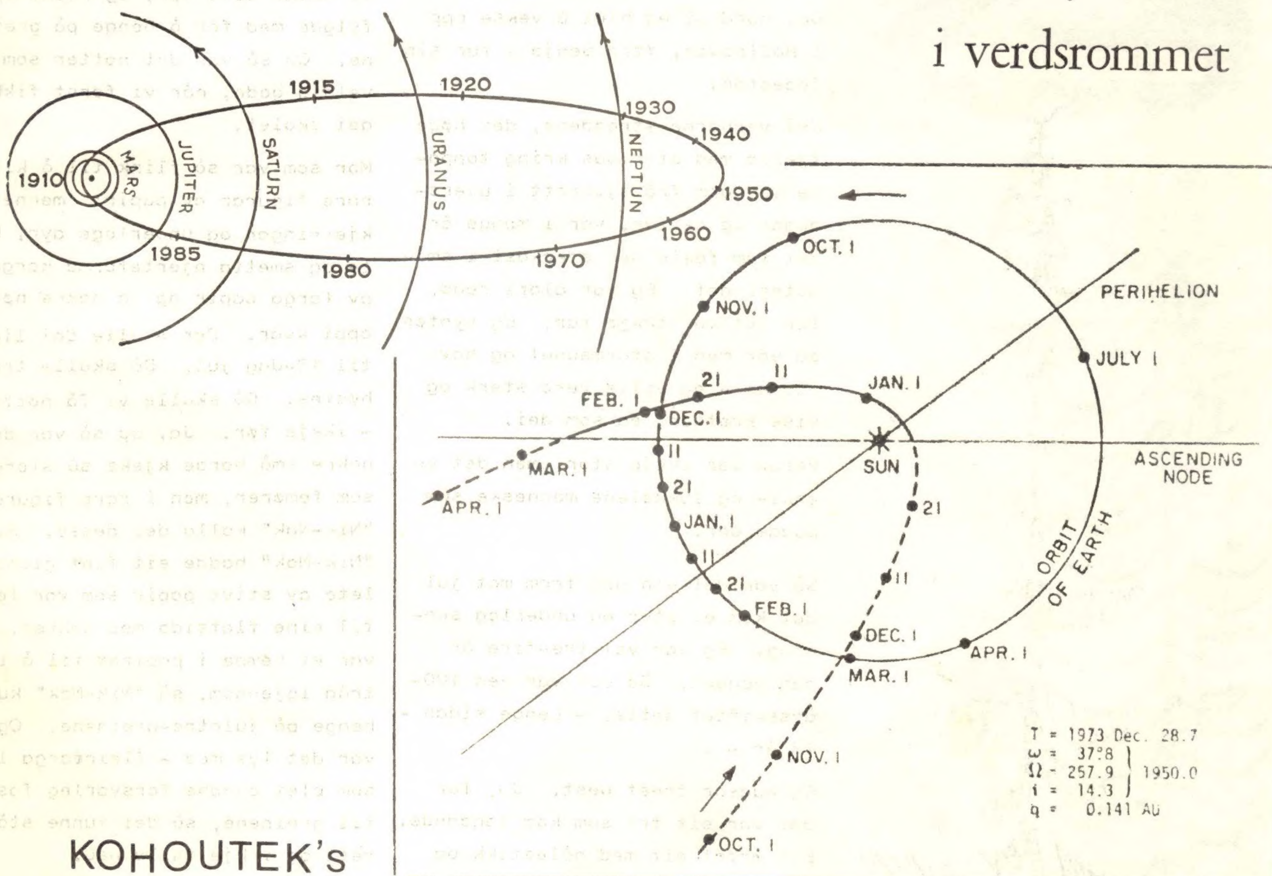

Stor komet.

Banen til Halley-kometen. Rundetiden er 76 år, og kometen var lengst fra sola i 1948. Ventelig blir den synlig igjen i 1986.

landstrykarane i verdsrommet

KOHOUTEK's BANE

Sirkelen viser jordens bane omkring solen, ellipsen viser kometen Kohouteks bane. De stiplede linjer av kometens bane ligger under jordens bane. Kometen vil nå sitt perihelium (punkt nærmest solen) den 28. desember. På dette tidspunktet vil dens lysstyrke kulminere for deretter å avta i lysintensitet og blekne bort i slutten av februar. (Tegningen er fra «Sky and Telescope»).

Jens Sig. Jakobsen

MITT FØRSTE JULETRE

ILLUSTRASJONENE ER LAGET AV ELEVER FRA BARNESKOLEN.

Det høvde seg slik at då eg kom til verda, budde mor og far i Trondheim. Kort etter flytte dei nord så eg blei å vekse opp i Ballesvik, Ytre Senja - far sin fødestad.

Dei verharde strendene, dei høge fjella med stormsus kring toppane og larm frå sjøbrott i uversdagar og netter, var i mange år det som festa seg sterkast i smågutesinnet. Eg var aldri redd, for det var ikkje far. Eg syntes eg var med i stormsuset og havlarmen - eg ville vera sterk og vise krefter, eg som dei.

Verda var ikkje stor, men det var enkle og lukkelege menneske som budde der.

Så var det ein dag fram mot jul det kom ei stor og underleg sending. Eg var vel tre-fire år den gongen. Så det var ved 100-årsskiftet dette. - Lenge sidan - 73 år - .

Eg hugsar treet best. Ja, for det var eit tre som kom sendande. Eit grønt eit med nålestikk og utan rot, men for lagg ein fin krossfot i enden, og så sto det på golvet i den vesle stova.

Det var eit verkeleg furutre, så far, ikkje ein grøn småeine som vi hadde sett før, og raude eple fylgde med for å henge på greinene. Og så var det nøtter som var veldig gode, når vi først fikk av dei skalet.

Mor som var så flink til å klippe rare figurar av papir: menner og kjerringar og underlege dyr, klipte og smetta hjerteforma korger av farga papir og la nokre nøtter oppi kvar. Der skulle dei ligge til 13-dag jul. Då skulle treet høstes. Då skulle vi få nøttene, - ikkje før. Ja, og så var det nokre små harde kjeks så store som femører, men i rare figurar. "Nik-Nok" kalla dei desse. Kvar "Nik-Nok" hadde eit fint glansbilete av stivt papir som var festa til eine flatsida med sukker. Det var ei hempe i papiret til å tre tråd igjennom, så "Nik-Nok" kunne henge på juletre-greinene. Og så var det lys med - fleirfarga lys som blei bundne forsvarleg fast til greinene, så dei kunne stå rett og ikkje falla ned.

Du, for eit syn julaftan - alle lysa tende, og det blenkte og

Inge Berglund, 1.kl.

skein frå "Nik-Nak"-korta og korgene med nøttene i. Dette var noke for barnefantasien - for syn og smak. Så tok vi kvarandre i hendene - berre så vidt vi rakk rundt når veslesøster som knapt vagga og gjekk, var med. Då var vi fem i talet. Mormor og mor song og far nynna med. Det var nok dei kjende julesongane, men alt gjekk i eitt for meg, den gongen.

Etterpå snakka mor og far om dei snille fadrane mine i Trondheim som hadde sendt meg dette vakre juletreet.

No minnes eg denne første "juletrejula" som noke godt og heilagt. Tårene stod i auga på dei vaksne - lukkelege små menneske.

Jens Sig. Jakobsen.

Tor Morten Jakobsen, 1.kl.

EN ANNEN SLAGS UNDERVISNING

SVEIN SVENDSEN I JØVIKA

SKOLEN KAN OFTE VÆRE ET ORK. SÆRLIG NO NÅR EN ER TVUNGET TIL Å GÅ DER I HELE NI ÅR. UNDERVISNINGA BLIR OFTE KJEDELIG. KANSKJE DET ER LÆREREN SOM BLIR KJEDELIG. VI SKJØNNER AT DET ER VANSKELIG FOR EN LÆRER Å VÆRE LIKE MORSOM ALLE DAGENE I ÅRET, MEN VI HAR DA HELDIGVIS MULIGHETER TIL Å "MYKE OPP" UNDERVISNINGA NÅR DEN BLIR FOR TRØTTENDE.

I 8. klasse har vi i historietimene snakket om Fridtjof Nansen og Roald Amundsen ei tid. Vi synes det de utførte var fantastisk. Det er skrevet mange bøker om disse to forskerne og eventyrerne. Vi er etterhvert blitt klar over at det ikke er alle som får navnet sitt i historieboka. Det er mange persomer som har utført strålende bedrifter man aldri hører et ord om. En slik person har vi også i Tranøy. -Ja, kanskje vi har flere.

Han vi skal fortelle litt om her heter Svein Svendsen og er fra Jøvika. Tirsdag 6. november fikk 8. klasse besøk av ham på skolen. Han fortalte oss om da han drev på ishavet. Svein er en fantastisk forteller, og i to timer frydet vi oss over hans fortellinger fra Ishavet. Vi vil gjerne se den læreren som kan fortelle bedre enn Svein.

Svein Svendsen begynte som fangstmann i begynnelsen av 1930-årene. Det var kanskje ikke så rart, for faren hans var en kjent fangstmann med mange, mange sesonger bak seg.

I den første tida var det kvitfisk han jaktet på. Mang en spennende og direkte farlig episode kom de ut for, men Svein likte dette livet. Han likte landskapet og naturen oppe på Svalbard og på Ishavet, så han fortsatte sesong etter sesomg. Etterhvert ble han en erfaren fangstmann.

FORSETTELSE SIDE 35

BILDENE:
Øverst ser vi en kvitfisk bli halt om bord. Kvitfisken er en tannhval som tilhører delfinfamilien. Den fanges ved Svalbard om sommeren.

Nederst ser vi Svein på bakken av skuta si etter en orkan i Vesterisen.

Anne Svendsen

FARVEL MED m/k ARIEL

Sverre Svendsen

Det er ikke lenge før m/k ARIEL skal ta farvel med Senja og Jøvika for godt. Ja, i det siste har den hørt til like mye på Stonglandseidet, hvor den har hatt sin faste plass ved Rochmannkaia.
ARIEL har vært i Tranøy i 48 år. I 16 av de årene har den gått i melkeruta mellom Stonglandseidet og Finnsnes. Den har tilbakelagt ca. 25 920 km som melkebåt.

m/k ARIEL ble bygd i Romsdalen i 1915. Til 1919 hørte den hjemme i Kristiansund. Båten ble så kjøpt til Hofsøya av Martin og Heitmann Hofsøy. De solgte skuta til Røst i 1923, og samme året forliste den der. En bank i Bodø overtok vraket og fikk det reparert. I lang tid sto ARIEL langt oppe på land.

I 1925 ble m/k ARIEL kjøpt av Karl Jakobsen og Hilmar Svendsen i Jøvika. De brukte båten til flyndretråling og annet fiske. I 1936 fikk man båten ombygd. Dette arbeidet ble utført i Nordreisa. Karl Jakobsens andel ble solgt til Sverre Svendsen samme år. Hilmar og Sverre brukte båten til fiske, både på Finnmarken og i Lofoten, fram til 1951. Da ble det skiftet motor i den.

I 1952 begynte ARIEL å gå melkeruta mellom Stonglandseidet og Finnsnes. Om vinteren gikk den tre dager i uka, og om sommeren fire.

I 1957 ble det igjen gjort forandringer med ARIEL. Denne gangen ble båten forlenget fra 46 til 53 fot. Arbeidet ble utført på Rognan.

I 1964 gikk ARIEL på grunn ved Tranøya i dårlig vær. Båten fikk store skader. Det ble festet tomme oljefat langs sidene på båten slik at den klarte å holde seg flytende. Så slepte man den til Finnsnes hvor den ble reparert.

Ariel gikk i melkeruta helt til om høsten 1968. Da var veiforbindelsen mellom Sør- og Nord-Tranøy ferdig, og Senja Rutebil overtok melketransporten.
Ariel ble da overtatt av Malvin Pedersen og Torbjørn Svendsen. De er svigersønn og sønn til de forrige eierne.
Malvin og Torbjørn utstyrte båten med reketrål, og dette har de drevet med helt til nå.
Så er da ARIEL solgt. Den vil forlate Stonglandseidet om ikke så lenge. Skuta har gjort en god jobb her i kommunen, og vi antar den vil fortsette å gjøre en god jobb der den nå kommer.

Melkerutas utgangspunkt - Stonglandseidet

Malvin Pedersen til rors

Jens Sig. Jakobsen og Hilmar Svendsen betrakter noe forut.

Melkerutas endepunkt - Finnsnes

ARIEL på grunn ved Tranøya.

Yrkeslivet i Tranøy Kommune

ved Kjell Nergård og
Tor Egil Lund

FOLKETALLET I TRANØY 1970

I ALT	MED INNTEKT	UTEN INNTEKT
2 243	1 165	1 078 (344 husmødre)

VIKTIGSTE KILDER TIL LIVSOPPHOLD I TRANØY KOMMUNE 1970
PERSONER OVER 16 ÅR

Næring	Menn	Kvinner	I alt
JORD- OG SKOGBRUK, FISKE m.v., HVALFANGST	258	43	301
INDUSTRI m.v., BYGGE- OG ANLEGGS-ARBEIDE	155	9	164
VAREHANDEL	24	24	48
TJENESTEYTENDE NÆRINGER, SAM-FERDSEL	192	60	252
PENSJON, TRYGD	135	216	351
FORMUE, LÅN, STIPEND m.v.	39	10	49
HUSARBEID I HJEMMET, FORSØRGET	43	394	437
SUM:	846	756	1602

KVINNENES YRKESAKTIVITET 1970

YRKESAKTIVE	267	derav	160 gifte
I HELTIDSARBEID	70	derav	40 gifte
I DELTIDSARBEID	197	derav	120 gifte

PENDLERE 1970

	Menn	Kvinner	I alt
YRKESAKTIVE	280	29	309
SKOLEELEVER/STUDENTER	75	29	104
SUM:	355	58	413

FOLKETALLET I TRANØY.
Her er det brukt tre tall. Det første, under rubrikken i alt, forteller oss at det med stort og smått bødde 2243 mennesker i Tranøy i 1970. Disse har en så delt i to grupper: de som har inntekt og de som ikke har det. En vil se at de er omtrent like store. Det er imidlertid viktig å merke seg at ei gruppe på 344 husmødre er regnet med til dem som ikke har inntekt. Barn, skoleelever og studenter utgjør nok likevel størstedelen av de 1078 det er snakk om.

Ellers bør en være oppmerksom på at mange av de inntektsløse nok har tjent noe, men at de ikke har noen skattbar inntekt.

VIKTIGSTE KILDER TIL LIVSOPPHOLD I TRANØY KOMMUNE I 1970.
I denne statistikken er også medregnet folk som ikke har inntekt.

Jord- og skogbruk, fiske, hvalfangst m.v.
Denne gruppa omfatter 301 mennesker. 258 menn og 43 kvinner er m.a.o. engasjert i det en kan kalle primærnæringer. Dette er en noe større andel enn i landsmålestokk.

De fleste av de 43 kvinnene det her er tale om, er trolig registrert som yrkesutøvere innen jordbrukssektoren.

Tallene her har vi fått fra Tranøy formannskapskontor. Alle talloppgavene er fra 1970 og 1971.

Industri m.v., bygge- og anleggs-arbeide.

Sett på landsbasis er dette den største næringen. I Tranøy er det imidlertid bare 164 mennesker som kommer i denne gruppa.

En kan videre se at det bare er 9 kvinner som hører til her. Tranøy har altså svært få arbeidsplasser i industrien for kvinnelig arbeidskraft.
Under denne kategorien finner en sannsynligvis også svært mange pendlere.

Varehandel.
Tilsammen 48 mennesker, og like mange kvinner som menn. Kvinnene finner en nok for det meste som ekspeditriser, mens mennene i stor utstrekning er de som driver, eller er ansvarshavende for forretningene.

Tjenesteytende næringer, samferdsel.
Denne næringen omfatter det en også kaller service- eller tertiæryrker. Her finner vi kontorpersonell, lærere, folk som arbeider i helsesektoren, bank o.l. Dessuten regner en med folk som arbeider innenfor kategorien samferdsel, trolig også arbeidende på bensinstasjoner.

Som i landsmålestokk er tallet forholdsvis høyt, 252.

Pensjon, trygd.
351 mennesker i Tranøy kommune hadde trygd eller pensjon som viktigste kilde til livsopphold. En kan se at tallet er atskillig høyere for kvinner enn for menn. Dette skyldes sjølsagt at kvinnene får enkepensjon, mens mennene ikke får noen økonomisk støtte om de blir alene.

Formue, lån, stipend.
Tallet er forholdsvis lavt, 49, og av disse er langt flere menn stor grad som er registrert som formuende.
enn kvinner. Dette skyldes antakelig at de fleste som studerer er menn, og at det er mennene som i

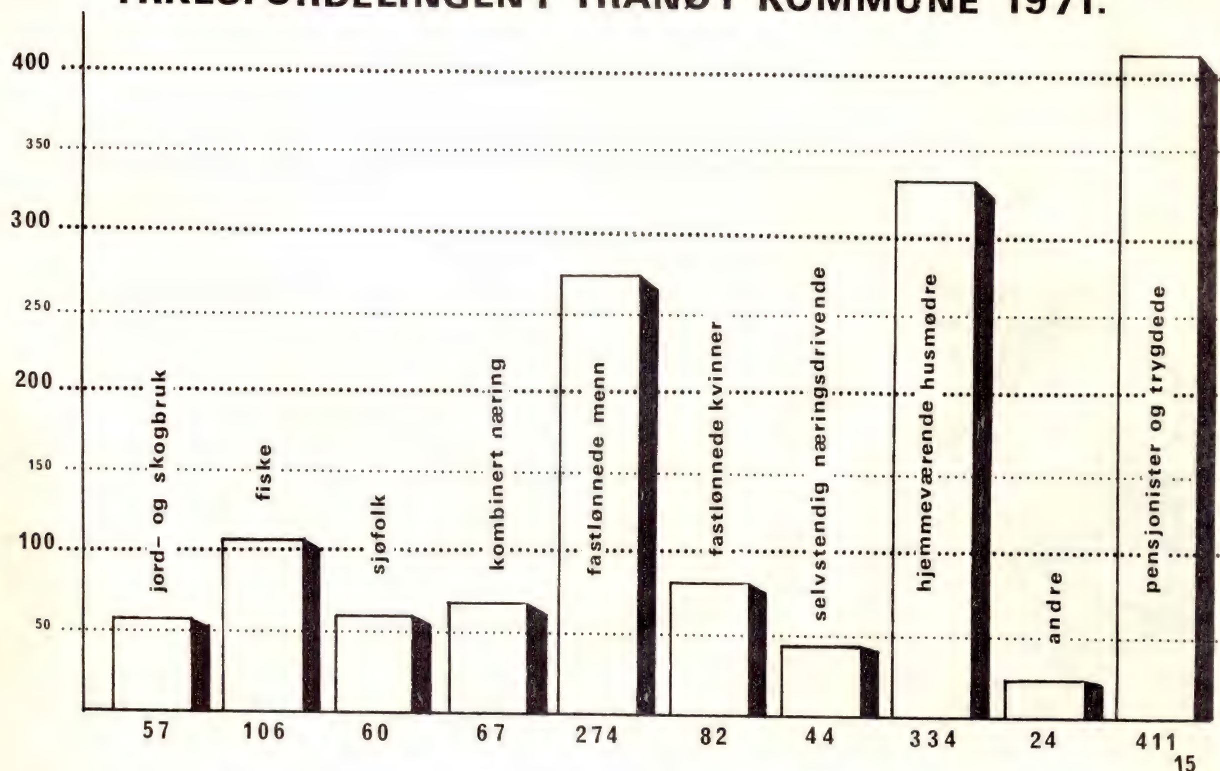
Husarbeid i hjemmet, forsørget.
Som ventet finner en få menn her. De 344 husmødrene vi hørte om, utgjør det store flertallet. Av de 43 mennene en finner, er det neppe mange som driver med husarbeid i hjemmet. Derimot er det trolig at de er klassifisert som forsørget.

KVINNENES YRKESAKTIVITET 1970.
Her bør en være obs på at husmødre ikke regnes som yrkesaktive. De som er registrert her, har skattbar inntekt. Det kan være verdt å merke seg at de fleste såkalte yrkesaktive kvinner, nemlig 160, er gift, men svært mange av disse har deltidsarbeid.

PENDLERE 1970.
Disse finner en stort sett i to næringskategorier, industri, bygg og anlegg, samt i tjenesteytende næringer.

FORSETTELSE SIDE 36

YRKESFORDELINGEN I TRANØY KOMMUNE 1971.

Knut Jarl Uteng

TORSTEIN

Torstein er født den 25. april 1919. Han blir altså 53 år til våren. Torstein er gift med Lilly på sentralen, og de har to barn. Torstein er blind, men likevel er han aktiv fisker.

På grunn av at Torstein er blind er svigersønnen, Arnulf Nordhaug med han på havet. Disse to fisker på vanlig måte. Setter garn, trekker og greier garn. De sløyer fisk og selger fisk. Og alt dette er Torstein med på enda han ikke ser.

Jeg fikk være med Torstein og Arnulf på havet en dag i høst. Været var ikke så bra for mitt vedkommende, men for storfiskerne var det bare stilla og godt vær. Torstein satte sjøbein og sto støtt som Eidefjellet, mens jeg hadde følelsen av å remle i sjøen når tid som heldst.

Garnsettinga gikk raskt unna. Arnulf sto til rors mens Torstein sørga for at garna gikk greit ut. Tydelig at han hadde gjort dette før.

Som oss andre, må også fiskerne ha mat. Slik også med Torstein og Arnulf. De har innredet en lugar i den lille sjarken sin. Der koker de kaffe og spiser. Det blir som regel tid til en røyk også. Kaffe og røyk ble det i dag også. Det varma godt i en kald skrott.

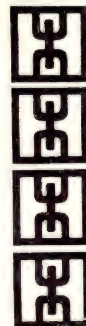
I kaffepausen prøvde jeg å lage et slags intervju med Torstein. Jeg spurte ham om det ikke var vanskelig for ham å drive fiske. Svaret var: Neida! Når eg ikkje dett på havet så!

Men det er klart at Torstein ikke kommer seg på havet uten å ha en mann med seg for å styre båten. Det ser heller ikke ut til at Arnulf finner det problematisk å ha en blind mann med på havet. Heller tvert imot. Det er ikke vanskelig å se at Torstein sitter inne med verdifull erfaring etter mange års aktivt fiske. Han kjenner vær og vind. Han vet hvor fisken pleier å være og har i det hele tatt mange gode råd å gi angående fiske. Dessuten er han bestandig i godt humør, og det er vel ikke minst viktig, - særlig når det er lite fisk.

Det blei kokfisk også på den turen jeg var med, selv om jeg var landkrabbe!

JUL i gamle dager

Illustrasjonen er av Eli Enoksen, 6.klasse

Nå skal jeg fortelle om hvordan de feiret jul da bestefar var liten. Før jul laget de juletrepynt og julegaver. De kjøpte aldri noe. Bestefar og de andre barna klippet roser og kurver til juletreet. Mor til bestefar strikket votter. Det var bare ungene som fikk julegaver. Oldemor bakte også kaker til jul. Det var aniskringler, lefser og sirupskake med rosiner de brukte mest. Til middag lillejulaften hadde de kjøttmølje, som de likte veldig godt. Det var oldemor som laget den. Først kokte hun kjøtt og en rull. Fettet fløt av da, og de bløtte brødet i det og hadde sirup oppå. Det var tradisjon å ha kjøttmølje til middag lillejulaften. Natt til lillejulaften hadde de en skikk. De brukte å lure seg inn i huset til naboene og legge juleris i sengene deres.

Da julaften opprant brukte bestefar som var eldst å få kaffe på senga. Men det var ikke tillat å drikke kaffe før de var ti år. I firetia om ettermiddagen pynta de juletreet. De hengte kurver på det, og inni kurvene la de kandissukker og rosiner. På juletreet hengte de dessuten kaker og roser. Når de var ferdig med å pynte treet, ble pakkene lagt under det. Men det var ikke hver jul det var noen pakker. Så leste oldefar juleevangeliet, og de gikk rundt juletreet og sang. I elleve tia måtte de gå og legge seg. Første juledag dro de til kirke med hest og slede tidlig om morgenen. Når de kom igjen, fikk ungene ikke lov å gå til noen. De som var ulydige og gikk ble kalt juledagsper. Andre juledag fikk de lov å gå på besøk, men de måtte ikke rase for mye. Tredje juledag hadde de juletrefest på skolen. Dit kom julenissen, og de brukte å få en pakke med kaker i eller noe sånt.
Ja, sånn var det i jula da bestefar var liten, sikkert like koselig som nå.

Eli Enoksen, 6.kl.

Dette var en besvarelse av en norskoppgave i 6. klasse.
Så følger et sammendrag av andre besvarelser fra klassen.

Opp gjennom årene har juletradisjonene forandret seg. I gamle dager var det mer stemning over julefeiringa. Folk tenkte kanskje mer på det jula minner oss om.

Lenge før jul begynte folk med juleforberedelser. Ungene måtte

FORTSETTELSE SIDE 34

Ingrid Iversen

med hjelp av AGNES ENOKSEN og
SOLVEIG ANDREASSEN

Stangnes Skole

Stangnes-skolen blei bygd i 1918. Formann i byggekomiteen var Kristian Iversen, og de to som ledet byggearbeidet var Jonas Andersen og Tomas Olsen.

Alt grunnarbeide blei selvfølgelig utført med handkraft.

Et vedtak i skolestyret bestemte at det ikke skulle være lærerbolig i skolen. Etter at tomta og muren var ferdig, blei det holdt nytt skolestyremøte. Der blei det vedtatt at det skulle være bolig for lærer i skolen likevel. Det førte til at man måtte lage en ny mur utenpå den som allerede var reist. Lærerboligen i skolen gjorde at man måtte gi bygget større grunnflate.

Man hadde drevet skole i Stangnes skolekrets flere år før denne skolen ble bygget. Man brukte privathus som lokale. Huset til Konrad Stangnes var det ene, og stua til Johan Iversen på Lekangen var det andre huset som ble brukt til skolelokale.
En av de første lærerne i Stangnes Skolekrets var Agnes Enoksen. Hun begynte å skole allerede i 1917. Hun var da vikarlærer for fru Edvardsen. Fru Edvardsen bodde på Stonglandseidet. Hun hadde et handikap, så det var vanskelig for henne å komme den lange veien fra Eidet til Stangnes. Den gang var det jo ingen vei, så om vinteren var det ski eller båt som var framkomstmidlet.

Agnes Enoksen begynte å skole førsteklassingene. Ordningen var slik at skolen ble drevet i privathus det ene året på Stangnes og neste på Lekangen. I 1917 var det Stangnes som hadde tur.
Agnes forteller at hun var nervøs da hun begynte som lærer, for i huset hvor undervisningen skulle foregå, var det mange små barn, men også noen som gikk på skolen. Tross alt gikk det ganske bra.

De første lærerne var Vilhelm Lekang og Agnes Enoksen. Vilhelm skolte i det store klasserommet. Agnes hadde småklassingene i et lite tekjøkken ved siden av. Det gikk greit med undervisninga. Ungene var snille og greie. Vask og

FORTSETTELSE SIDE 35

VILHELM LEKANG

AGNES ENOKSEN

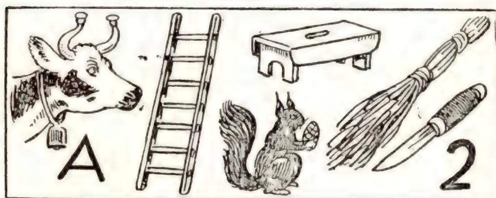

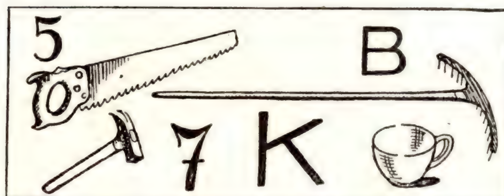
SIGRUN STANGNES

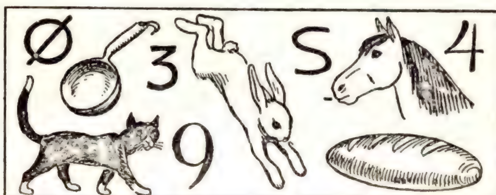

Samtlige i bygda, fra de yngste til de eldste, møttes ved skolen på avslutningsfesten våren 1962.

juleknask

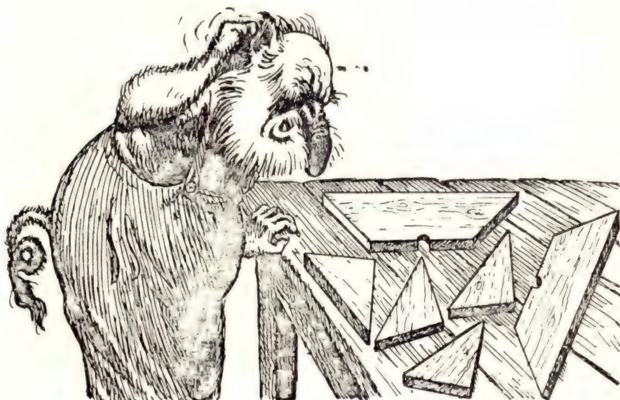

Intelligensprøve

På sida her ser du tre teikningar med bilete av ymse ting. Vis no kameratane dine ei teikning om gongen, t.d. i eit halvt minutt. Etterpå skal dei så kvar gong skriva opp på eit papir det dei har sett. Det gjeld å leggja merke til og hugsa mest mogeleg, og dei som samanlagt har skrive namnet på flest ting frå teikning 1, 2 og 3, har vunne. Du kan t.d. la dei få eit poeng for kvar ting dei hugsar rett. Største «oppnåelege» poengsum blir då 26, for så mange ting er det på dei tre teikningane. Men det blir vel ikkje mange som greier så mange poeng!

Om du vil, kan du teikna av bileta på papp-plater — og kanskje sjølv laga fleire, så det blir endå vanskelegare og meir spanande.

Juletrefoten

Det var stor sorg i Trollberget. Eit av dei uskikkelege småtrolla hadde lurt seg til å saga juletrefoten i seks stykke. No stod sjølve stortrollet og klådde seg bak øyra og visste ikkje si arme råd. Visst fanst det sterkt troll-lim til å lima krossen saman med, men det var plent uråd å få stykka til å høva i hop. Dei laut visst vera utan juletre i Trollberget i år.

Eller kanskje du greier hjelpa dei?

Vil du ikkje klippa sund juleheftet, kan du teikna dei seks stykka på eit anna papir. Tak med berre flatene, ikkje kantane. Når du har fått stykka til å høva i hop, limar du dei saman på eit ark

GÅTER

1. Hvilket dyr er kaldest bak ?
2. Hva er midt i et kjede ekte perler ?
3. Hva går like lett gjennom nøkkelhullet som over det høyeste hus ?
4. Hva er forskjellen på en eggeplomme og en negerhøvding ?
5. Hva gjør elefanten når den har klatret opp i et tre ?
6. Hvem er det som står i senga og vokser ?
7. Når blir elgen rein ?
8. Hva sa myggen etter at den hadde stukket ?
9. Hvorfor går ikke mennesker til dyrlegen ?
10. Hva er det en mus kan dra like lett som elefanten ?
11. Hva begynner natten med, og hva slutter dagen med, selv i sommerferien ?
12. Hva er det som går rundt og rundt og lager egg ?
13. Hva er likheten mellom en klokke som står og en klokke som har falt i sjøen ?
14. Hvorfor kan ikke en hest bli skredder ?
15. Hva har man på høyre hånd når man reiser ut Andfjorden ?
16. Hvilke hester kan ikke gå på kino ?
17. Hvem må du alltid ta av deg lua for ?
18. Hvor mange murstein gikk til Rådhuset i Oslo ?
19. Hvorfor har fjernsynet så mange knapper ?
20. Hvem er det som går rett fram og samtidig ligger stille ?
21. Vil vi ikke ha den, kommer den likevel til slutt. Vil vi ha den, merker vi ikke at vi får den. Hva er det ?
22. Hvilken dronning har aldri båret en krone ?
23. Mat på fat, og nok å drikke, fire ben, men spiser ikke. Hva er det ?

SVARENE FINNER DU PÅ SIDE 34.

JULEPUSSEL

Hans Jürgen Press

Klipp ut bitene og prøv å få dem på rett plass.

NYTT KAPELL I VANGSVIK

Kjell Nergård

Kostnadsberegnet til vel 700 000

Oslo (NTB): Regjeringen ga i statsråd fredag 9.-11. tillatelse til oppføring av kapell i Vangsvik i Tranøy sokn og prestegjeld etter planer og tegninger utarbeidet av arkitekt Alf Apelseth. Kirken skal kalles Vangsvik Kapell.

Nord-Hålogaland skiftsdireksjon fikk fullmakt til å godkjenne inventar og utsmykning, og til å samtykke i mindre endringer i byggeplanene dersom dette blir ønskelig eller nødvendig mens byggearbeidet pågår.

Planene for kapellet viser et enetasjes bygg i brannfaste materialer. Grunnflata er ca. 400 kvadratmeter. Kirkerommet (skipet) har omkring 100 sitteplasser. Ved å åpne et par foldevegger kan skipet settes i forbindelse med to saler på henholdsvis 80 og 40 sitteplasser. Det blir tilsammen 220 sitteplasser i kirken.

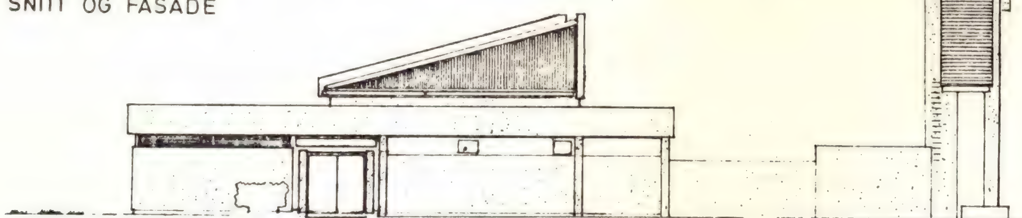
Ellers viser planene at kirkebygget skal inneholde våpenhus med garderobe, dåpssakristi, kjøkken og toalettanlegg. I et eget bygg på kirketomten er det planlagt et bårerom i forbindelse med det frittstående klokketårnet.

Oppføringen av kirken er kostnadsberegnet til godt og vel 700 000 kroner, hvorav 372 000 kroner skal lånes i opplysningsvesenets fond. Resten skaffer befolkningen i Vangsvik selv.

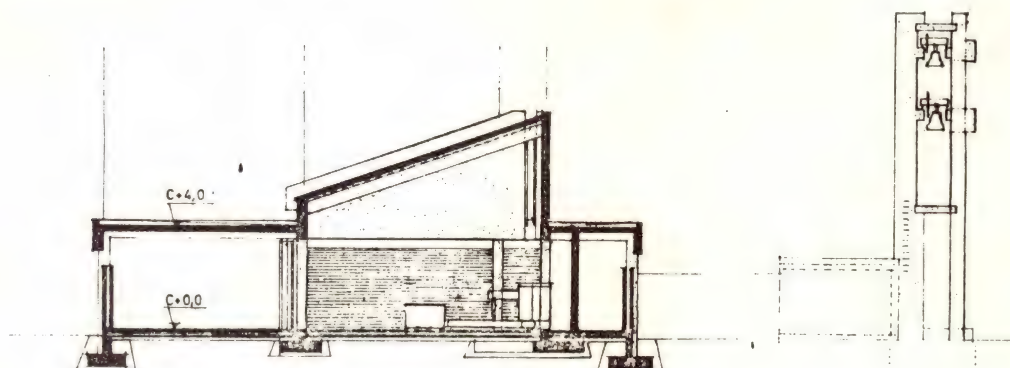
VANGSVIK KIRKE, TRANÖY KOMMUNE.

ALF APELSETH, ARKITEKT M.N.AL. ÖRSTA MAI. 1973

SNITT OG FASADE

FASADE SYDVEST

SNITT

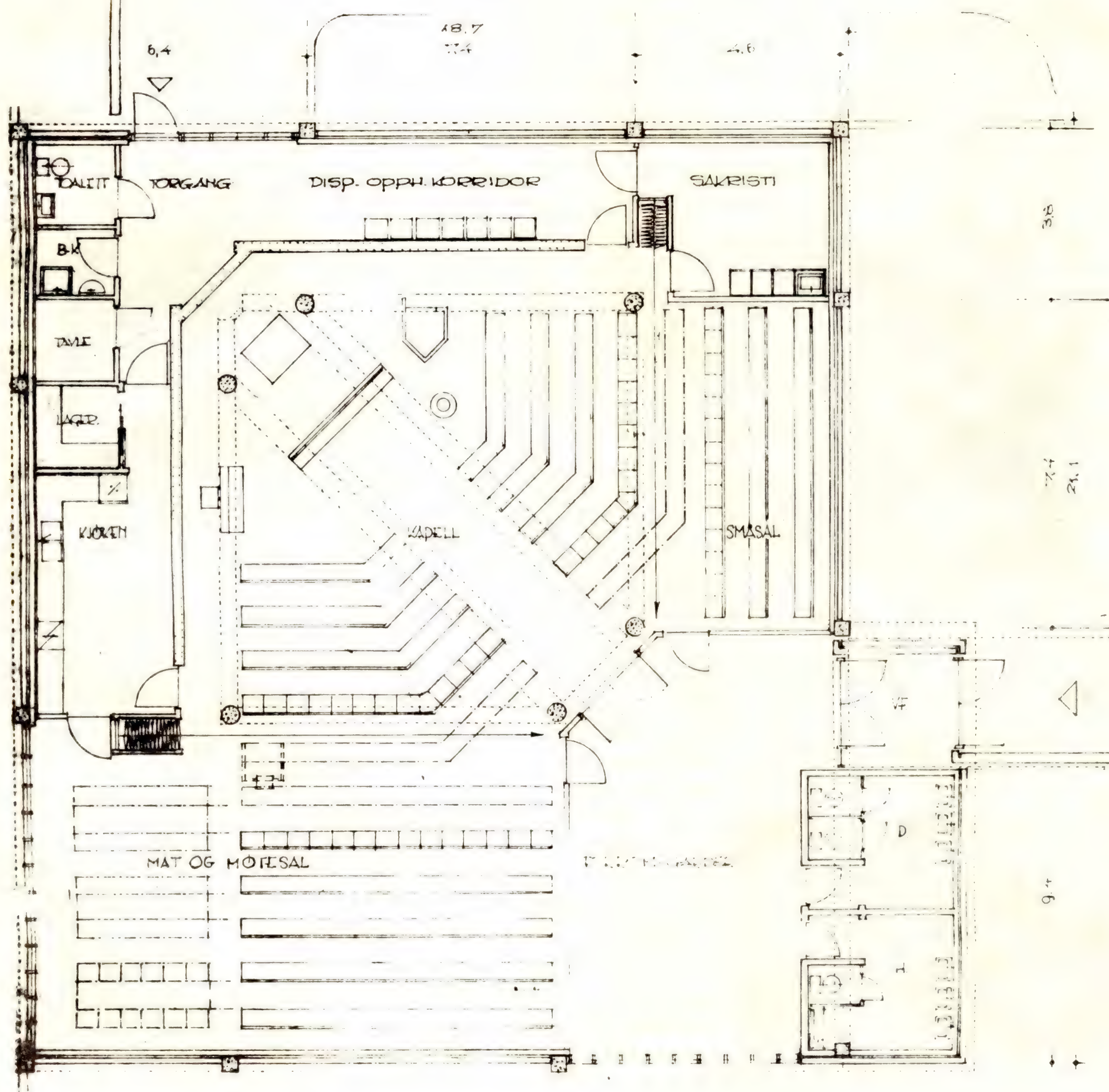
Byggingen starter våren 1974, og Vangsvik kapell skal ligge rett over for Vikstranda Skole.

De byggetegningene vi her offentliggjør har en liten feil. Det ferdige kirkebygget vil bli speilvendt i forhold til disse tegningene. Klokketårnet skal altså egentlig stå på venstre side av hovedinngangen.

Tegningene på disse sidene er utlånt av Ronald Johansen, Vangsvik.

VANGSVIK KIRKE
TRANÖY KOMMUNE
ALF APELSETH, ARKITEKT M.N.A.L.
ÖRSTA MAI 1973

PLAN

FLUOR på skolen

Som man kanskje vet, er fluorbørsting et forebyggende arbeid. Hensikten er å bedre tannhelsen og redusere hullene. Tannkjøttbetennelse er en av de største sykdommene våre, og det får vi av dårlig munnhygiene.

Mat med sukker i gir huller i tennene. Kostholdet må forandres. Er man flittige å pusse tennene med fluor og fluortannkrem, blir antall hull redusert.

Fluor bør tas fra barnsben av. Allerede en uke gammel bør barna få fluortabletter. De er oppløselige i vann eller melk og kan fås på resept. Sebere går en over til sugetabletter, eller en kan skylle munnen med fluoroppløsning en gang i uken. Når man begynner på skolen, får man delta i "kollektiv" fluorbørsting fire ganger i året.

Fluorbørsting er helt ufarlig, og det er en oppfordring at alle deltar. Er alle flinke til å pusse tennene med fluor, blir det mindre og mindre hull i tennene, og stadig flere vil få gratis tannbehandling. Fluorbørsting reduserer antall hull med 30 - 40 %.

Et annet middel til å redusere tannhullene er som nevnt å legge om kostholdet. Det er den såkalte "velstandskosten" som ødelegger tennene våre. Hvorfor ikke ta en gulrot i stedet for sjokolade ?

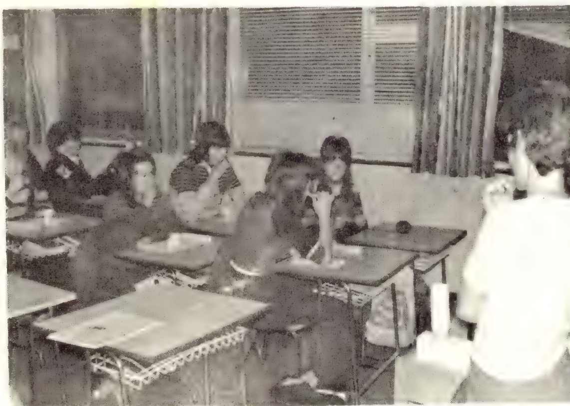
Det er to tannpleiere ansatt ved Folketannrøkta som ligger under Finnsnes hovedtann-klinikk. Disse to reiser rundt på skolene og sørger for at alle skoleelever får delta i fluorbørstingen på skolen.

Hun som besøker Stonglandet Skole heter Solveig Hanssen. I et intervju gav hun uttrykk for at det var positiv innstilling til fluorbørstingen her på skolen. Videre nevnte hun melkesalget vi har innført på skolen som svært viktig for tennene. Fh spesiell honør til de lærerne som tar seg av melkesalget!

Til slutt gir Solveig Hanssen noen gode råd:

SPIS RIKTIG - PUSS TENNENE,
SI IKKE NEI TAKK TIL FLUOR!

Heidi Tobiassen.

På besøk hos EDGAR

En lørdag formiddag var vi på besøk hos Edgar Norgård på Å.

Edgar er 39 år gammel, og driver eget snekkerverksted på Å, hvor han for det meste lager og reparerer vindu. Han lager også en del andre ting, skap, bord o.l. Når man tenker på at Edgar er så og si blind, vil vi betrakte dette som en enestående prestasjon. Snekkeryrket lærte han på en yrkesskole i Oslo.

I fritida liker han å gå i skog og mark, fortalte han oss. Særlig synes han det er fint med fisketurer. Han kunne fortelle mange fiskerhistorier, men det vil bli for mye å ta med her.

Edgar Norgård er også musiker. Han spiller hammondorgel, piano og trekkspill. Instrumentene har han lært seg å spille selv, uten noter selvfølgelig. Ellers mener Edgar at mørkeromsarbeid, altså fremkalling av film og kopiering av bilder, måtte være en fin hobby.

Tross sitt handicap er Edgar en allsidig person. Han dyrker også idretten. Hver torsdags kveld er han i bassenget på Stonglandseidet og svømmer. Han har kunnet svømme siden han var liten gutt, og bassenget er et kjempefint tilbud til folket i Sør-Tranøy, mener han.

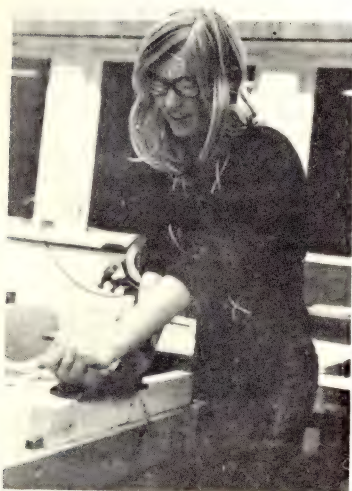
Per Hanssen og
Ernst Kristian Olsen.

OM BLANDING AV GUTTER OG JENTER PÅ FORMINGSGRUPPENE

ved Per Hansen og Knut Roar Hanssen

BILDENE: Knut Jarl Uteng ved symaskinen og Hanne Karin Edvardsen ved høvelbenken.

Det er etterhvert blitt alminnelig at gutter og jenter er samlet på formingsgruppene (sløyd og handarbeid). Vi ville høre meningene fra de formingslærerne som det gjelder. Vi har også spurt noen niendeklassinger om deres syn på dette. Resultatet av undersøkelsen vi gjorde gjengir vi under disse linjer:

HELGE EKREM, 9B
mener det er positivt at jentene og guttene er blandet fordi da kan guttene få en hjelpende hånd fra jentene. Han tror han vil få nytte av det han har lært senere i livet.

KNUT JARL UTENG, 9A:
"Ja, det er en pen ordning at vi er samlet på gruppene. Det er ingen mening i at jentene og guttene skal være på hver sine grupper.
Videre mener han at jentene kan gi god hjelp når det er tekstilforming, og guttene kan gi hjelp til jentene i sløydtimene. Noen utdannelse i "søm-faget" kan han ikke tenke seg, men mener det er godt å kunne noe på dette feltet også.

ANNE KARIN TOBIASSEN, 9B:
"Jeg liker godt å ha sløyd sammen med guttene, men i lengden kan det bli litt kjedelig. Noen bruk for det jeg har lært, tror jeg ikke jeg får, men man kan aldri vite.

ANNE SVENDSEN, 9A
synes det er fint at det er både gutter og jenter på formingsgruppene. Særlig er det bra i sløydtimene for guttene er så hjelpsomme. Hun tror ikke hun vil få bruk for det hun lærer i sløydtimene, men likevel har hun laget et par nyttige ting i år.

TERJE HOFSØY; SLØYDLÆRER:
"Jeg mener at blanding av gutter og jenter i formingsgruppene er med på å fjerne et kunstig kjønnsskille. Jeg håper elevene får nytte av det de lærer, f.eks verktøybruk, om ikke annet enn på "hobbybasis". I mange tilfeller gjør jentene like god jobb på sløydsalen som guttene. Jentene er gjerne mer nøyaktig og selvkritisk enn guttene".

MARGRETE SANDENGEN, TEKSTILFORMING:
"Jeg synes blanding av gutter og jenter er i orden. Blandinga fjerner det meste av "strikkegjengmentaliteten". Når det gjelder tekstilforming er guttene vel så interessert som jentene, og dessuten fører blanding av gutter og jenter til at jentene arbeider bedre. Når det er gutter til stede har de jo noen å imponere"
På spørsmålet om hun håper elevene noen gang skal få nytte av det de har lært svarer hun at gleden må vel være bedre enn nytten.

Denne undersøkelsen har bare gitt positive holdninger til blanding av gutter og jenter på formingsgruppene. Alle elevene er ikke spurt i denne saken. Er det noen som ikke er enig i disse betraktninger vi her har gjengitt, vil vi svært gjerne høre om det i BINDELEDDET.

Arne Hals:

Supplement til artikkelen i forrige nr. om FORPLANTNINGEN

På bakgrunn av en del forespørsler og meldinger til skolen fra foreldrene angående undervisningen i forplantningslære, kan det se ut til at det råder ikke så liten uklarhet i denne saken.

Foreldrenes meninger i sin alminnelighet kan variere nokså sterkt når det gjelder slik undervisning i skolen og omfanget av denne. Avisreferat fra debatten om forplantningslære i Tromsø-skolene tyder på det.

SKOLENS PLIKT TIL Å GI UNDERVISNING OM FORPLANTNINGEN ER IMIDLERTID KLAR ETTER GJELDENDE LÆREPLANER.

Nå er det slik at dersom en ser på hele grunnskolen, undervises det etter to planer. "Læreplan for forsøk med 9-årig skole" gjelder inneværende skoleår for 8. og 9. klasse, mens "Mønsterplan for grunnskolen" er innført for hele barnetrinnet og 7. klasse i ungdomsskolen.

Når det gjelder FORPLANTNINGEN er ikke disse planene vesentlig forskjellige. I Mønsterplanen er forplantningen et obligatorisk emne som griper inn i fagene heimstadlære, biologi og helselære, samfunnskunnskap og kristendomskunnskap. Mønsterplanen hevder også at elevene må få kjennskap til hva abort, sterilisasjon og prevensjon er for noe, men praktisk prevensjonsveiledning hører ikke med til grunnskolens pensum.

Da jeg antar at mange kan være interessert i hva Mønsterplanen inneholder angående forplantningen, gjengir vi derfor det aktuelle avsnitt her:

Forplantningen

Som en av livsfunksjonene er forplantningen et naturlig emne i grunnskolens biologiundervisning. Denne livsfunksjon må ikke bli satt i noen særstilling i undervisningen. Opplysninger om forplantningen må ikke forties for elevene, heller ikke må emnet få en mer overfladisk behandling enn de øvrige livsfunksjonene. Forplantningen og emner med tilknytning til forplantningsforhold bør heller ikke skilles ut og gjøres til gjenstand for spesiell gjennomgåelse løsrevet fra faglig og pedagogisk sammenheng.

Undervisning om forplantningsforhold og seksuell utvikling er i dag alminnelig akseptert i langt høyere grad enn før. I den tid som er gått siden slik undervisning ble obligatorisk i skolen, har den kunnet foregå i en stadig mer åpen atmosfære og på en mer naturlig måte. Behovet for undervisning i delte klasser med gutter og piker hver for seg er ikke det samme som før. Deling av klassen etter kjønn når det undervises i forplantning, vil derfor i høyere grad enn før sette emnet i en særstilling.

På barnetrinnet må elevene få kjennskap til forplantningen hos planter og dyr, og de må få saklig og korrekt kunnskap om forplantningsfunksjonene hos mennesket. Forplantningen hos planter og dyr inngår i den biologiundervisning som gis i heimstadlære de første skoleår. På 4.-6. trinn blir det gitt en grundigere behandling av planter og dyr i naturlig miljø. Emner om forplantningen må da utdypes sammen med det øvrige botaniske og zoologiske stoffet. Helt fra 1. klasse må elevene få saklige og korrekte svar på spørsmål som gjelder menneskets forplantning. På 4.-6. klassetrinn blir forplantningen hos mennesket også tatt opp som eget undervisningsemne.

Elevene bør lære å se på forplantningen som en naturlig livsfunksjon hos alle organismer, og vennes til å vise alvor og respekt i omtalen av det som har med denne livsfunksjonen å gjøre.

På ungdomstrinnet gjør elevenes større modenhet det både mulig og nødvendig å utvide rammen for undervisningen. På 9. klassetrinn må kunnskapene om menneskets forplantningsforhold utdypes, og sammen med de biologiske må også de psykologiske sosiale og etiske sider ved emnet omtales. Undervisningen kommer dermed til å gå ut over forplantningsfunksjonen i snever forstand. En slik undervisning krever samarbeid mellom lærere i flere fag, spesielt biologi, samfunnskunnskap og kristendomskunnskap. Også gjennom litteraturlesning i norsk kan elevene få hjelp til å forstå de problemer den fysiske og psykiske utvikling kan føre med seg.

Det rent biologiske stoff må først og fremst omfatte hovedtrekkene av de normale forplantningsfenomener med befruktning, fosterutvikling og fødsel. Men elevene må også få kjennskap til hva abort, sterilisasjon og prevensjon innebærer. Praktisk veiledning i prevensjon hører ikke med til grunnskolens undervisning. Eventuell veiledning i bruk av forskjellige typer preventive midler kan, i forståelse med foresatte, gis av en medisinsk sakkyndig til enkeltelever. Elevene må få opplysninger om de viktigste kjønnssykdommer. Slik orientering bør gis i tilknytning til gjennomgåelse av infeksjonssykdommene.

Framstillingen må være saklig og korrekt og gis med takt og varsomhet. I mange klasser kan det være stor spredning i elevenes modenhet. Ved opplegg og gjennomføring av undervisningen må det tas hensyn til både denne spredning og til den naturlige bluferdighet som preger mange unges innstilling til seksuallivet. Vulgærbetegnelser må holdes borte fra undervisningen.

Sammen med den kroppslige utvikling i overgangsalderen må også den sjelelige utvikling omtales. Orienteringen om de sjelelige forandringene vil hjelpe elevene til å forstå noen av de vansker som følger med overgangsalderen, og den vil være et naturlig utgangspunkt for den oppdragelse skolen ønsker å gi. Et viktig siktepunkt for denne oppdragelse må være å hjelpe elevene til å forstå det ansvar hver enkelt har for egen atferd på seksuallivets område. Ansvaret gjelder hensynet til egen og andres velferd og personlighetsvekst, til hjem og samfunn.

Når det gjelder de etiske momenter i undervisningen, må en være oppmerksom på visse vansker. Flere av problemene på dette området er bare i liten grad aktuelle for elever i grunnskolen. Mange elever har f. eks. i overgangsalderen en kritisk innstilling til hjem og familie, og spesielt hos guttene er tanken på framtidig eget hjem meget fjern. En undervisning som ensidig appellerer til familiefølelse og ansvar for eget hjem i framtiden vil derfor ha vanskelig for å finne gjenklang hos mange unge. En etisk vurdering som understreker betydningen av ansvarsfølelse og hensynsfullhet overfor det annet kjønn har større utsikt til å bli forstått og akseptert.

Det er også viktig å være oppmerksom på at elevene kommer fra hjem og miljøer som kan være preget av meget ulike moraloppfatninger. Dette gjelder ikke minst synet på seksualliv og seksualmoral. Den orientering skolen gir, må være i samsvar med skolens overordnede mål og både i innhold og form bidra til å bevare og styrke tillitsforholdet mellom hjem og skole.

Bare få elever vil få de første opplysninger om forplantningsforhold i skolen. Det er i første rekke hjemmets oppgave å gi slik orientering. Av mange grunner er det flere hjem som ikke løser sin oppgave på dette felt. Men også elever fra slike hjem har som oftest fått visse opplysninger fra andre kilder. Skolen skal sørge for at nødvendige og pålitelige opplysninger når fram til alle elever, og den må korrigere eventuelle feilaktige forestillinger som elevene måtte ha.

LÆRESTOFF

1.-3. klassetrinn

Heimstadlære

Det gis enkle opplysninger om forplant-

ningen hos noen av de planter og dyr som behandles i heimstadlæren. Av særlig betydning er det at en på dette tidlige trinnet får innarbeidet visse fagord, og at begrepet befruktning blir forklart som forening av eggcelle og sædcelle.

Når det gjelder forplantningen hos mennesket, må elevene få saklig og korrekt svar på eventuelle spørsmål. Svarene bør ikke gå ut over spørsmålets ramme. Detaljerte beskrivelser av anatomiske og fysiologiske forhold er som regel unødvendig og ofte uheldige.

4.-6. klassetrinn

Biologi og helselære

Det gis en mer utførlig behandling av forplantningsforholdene hos fisker (eks. torsk), amfibier (eks. frosk), fugler (eks. høne) og pattedyr (eks. ku). I denne forbindelse innføres flest mulig fagord med tilknytning til forplantningsfunksjonen. Det gjelder betegnelser som eggstokk, eggleder, livmor, skjede, testikkel, sædleder, penis.

En rekke fenomener med tilknytning til forplantningsfunksjonen behandles. Det kan være fenomener som yngelpleie, reirbygging, vandringer, sekundære kjønnskarakterer (fjørdrakt m.m.).

Kjønnsorganenes bygning hos mennesket (enkel framstilling). Kort omtale av befruktning og fosterutvikling hos mennesket. Litt om sekundære kjønnskarakterer. Menstruasjon. Pollusjon. Onani. Litt om sjelelige forandringer i overgangsalderen. Respekt i omtalen av det som har med kjønnslivet å gjøre. Seksuelle ytringer som er forskjellige fra de vanlige, bør nevnes (homoseksualitet, ekshibisjonisme).

Kristendomskunnskap

Forholdet mellom barn og foreldre. Det fjerde bud. Hjemmets betydning for den enkelte og for samfunnet. Det sjette bud.

7.-9. klassetrinn

Biologi og helselære

Kort repetisjon av kjønnsorganenes bygning og funksjon.

Befruktningen som sammenføring av arvestoff fra foreldrene. Kjønnscelledannelse ved celledeling. Enkel framstilling av delingsprosessen (kromosomer med arveanlegg). Overføring av sædcellene og forening av kjønnscellene. Hindring av befruktning ved sterilisasjon og prevensjon (prinsippene, ikke veiledning). Kjønnsbestemmelse. Litt om arv hos mennesket.

Fosterutviklingen i korte trekk med vekt på den tidlige organdannelse og den sterke vekst i siste del av svangerskapet. Fosterets ernæring og beskyttelsen av det (morkake, navlesnor, fostervann, fosterhinner). Hva svangerskapet krever av kvinnen. Hensynet til den gravide kvinne. Skader fosteret kan utsettes for. Abort.

Fødselen. Barnets avhengighet av omsorg og pleie etter fødselen. De første barneårenes betydning for den seinere utvikling.

Puberteten. Noe grundigere behandling av kroppslige og sjelelige forandringer i forbindelse med puberteten. Hormoner. Seksualdriftens ulike karakter hos de to kjønn. Onani.

Kjønnssykdommer (syfilis og gonoré) behandles som infeksjonssykdommer. Vekt på smittemåter og de første symptomer. Betydningen av og plikten til tidligst mulig legebehandling. Kort omtale av homoseksualitet og ekshibisjonisme og andre seksuelle ytringer som er forskjellig fra det vanlige.

Samfunnskunnskap

Lovbestemmelser om lysning og vielse. Rettigheter og plikter i ekteskapet og ved skilsmisse. Ektefelles og barns arverett. Situasjon for barn født utenfor ekteskap. Ansvar for barn utenfor ekteskap, særlig økonomisk.

Samfunnstiltak for foreldre og barn (barnevernsnemnd, familierådgivning, boliglån, mors- og barnetrygd, oppfostringsbidrag).

Familie- og seksualliv i andre kulturer og til andre tider.

Krav om kroppslig og sjelelig modenhet for å inngå ekteskap, sette barn til verden og oppdra dem. Betydningen av avholdenhet, problemer og vansker i forbindelse med avholdenhet. Ventetiden og karakterutviklingen. Ansvaret for og hensynet til det annet kjønn. Den enkeltes ansvar som samfunnsmedlem. Familieplanlegging. Befolkningsøkningen og problemene den fører med seg.

Kristendomskunnskap

Familieliv og seksualforhold i kristent lys. Andre oppfatninger av seksualforhold.

LILLEBJØRN NILSENS GITARBOK

"Dette er en lærebok for folk som vil lære å spille på gitar. Mitt ønske er at den skal være et hjelpemiddel for deg som har lyst til, eller er nødt til å finne fram på egen hånd, slik jeg selv har gjort. Boka inneholder litt av hvert av saker og ting som jeg har lært, stjålet, hørt lest og finni ut siden jeg en gang på folkeskolen kom over en sprukken gammal gitar under en loftsrydning som Oslo Brannvesen arrangerte i gata vår..."

Slik begynner Lillebjørn Nilsen sin gitarbok. Boka er fin, både for de som vil slå seg til ro med å kunne noen få akorder sånn til husbruk, og for de som vil lære klassisk, pop/jazz og viseakkompagnement.

Boka som er på 120 sider inneholder mange viser og sanger, samt gode råd om kjøp av gitar. Det er også en side om klassisk gitar, litt harmonilære og spesielle effekter, f.eks vibrato (skjelvetone) og flageoletter (uttales "flasjoletter"). Om blues på gitar og munnspill er det også noen sider.

Vi vil anbefale boka til de som vil lære å spille gitar, og også til de som kan litt, men vil gå videre. Boka finnes med spiralrygg, så man kan brette den uten å skade ryggen.

Knut Einar Pedersen

Billy Benjaminsen.

Kr. 12,-

Årbok for Senja 1973

er komen ut - eit digert verk på godt og vel 70 sider.
I føreordet til boka skriv redaktøren, skolestyrar Hans Kr. Eriksen mellom anna: "Vi skal skape et Senja for framtida. Vi betyr noe. Politikerne er blitt nødt til å ta oss alvorlig. Vi vil bevare de verdier som knytter seg til Senja, heimplassene, historia, naturen, truer og skikker, senjamålet også."
Boka gir prov for at dette er oppriktig meint.

Når det gjeld heimplassane, så er alle stader nemnt - der senjafolk frå gamle dagar har budd og livberga seg i strid på land og sjø. Ei ypparleg heimstadlære for borna der ute - illustrert med karakteristiske bilete og teikningar.

Historia er eit kapitel for seg. Her er tatt inn mykje stoff frå Senja sin store lokalhistorikar, Arthur Brox, som gjekk bort i januar i år. Bjørnehistoriene hans er spennande lesning, som då bjørnen skulle prøve å kome seg ned i lågfjøsen på Grunnfarnes, men blir sitjande fast med hovudet under taket, der han møtte ei brennande never, påsett av bonden: "Dei såg berre eldgneistane etter bjørnen der han la på rømta langt inn i marka." Spør om Arthur Brox kunne meistre senjamålet! -

Av historisk stoff merker ein seg elles "Beskrivelse over Nordlandene" ved Elling Rosted, prest i Tranøy i 1770 åra. Eit interessant kart, laga av han er med i boka. Elling Rosted har vore ein fargerik mann, som prest - vanskelig å handskes med for ålmuemannen, men som folkelivsskildrar og geograf hadde han sans for mykje - også detaljar.

Ei vidunderlig vakker skildring av Senja som "Sommerlandet" er skriven av Anna Hegbom etter eit besøk der siste sommar.

Ingrid Bjerkås, som var prest på Ytre Senja ei tid, skriv stemningsfullt om "Søndagsmorgen på Ytre Senja."

Fleire senjasongar finn ein og. Likeeins eit musikkstykke: "Heimlengsel."

Slektsstemna på garden Hofsøy i 1962 der den vidgreinte Hofsøy (Hofsø) - slekta var samla, er omtalt.

"Da seglskøyta kom," fortalt av Nils Nilsen Valvåg, er svært interessant - med skisse og nemningar på alt som hørte til skøyta

Redaktøren, som også er forfatar og naturelskar, skriv meisterleg om "Ånderdalsområdet i historisk sammenheng." Ein får høre då denne dalen var kirkegods på grunn av "at døende bønder gav bort deler av sin jordiske eiendom firi sal sina - for sjela si.

Om samane som bygde båtar av sener, om samiske fjellnamn, bjørn og varg, og om reinen si historie i dalen. "Ånderdalen er den einaste nasjonalparken i kystlandet. Her vil ein ta vare på urskogen, for Senja har ein stor og allsidig natur." Miljøvernentusiasten fornektar seg ikkje.

Vitskapsmannen Karl Dag Vorren fortel om hvordan man bestemmer alderen på myra.

Boka spenn over eit stort spektrum frå sakkunnige emne til lyrikk, skjemt, og jamvel skrømthistorier.

Men eg trur nok at seinare årbøker bør ta litt med om avholdsarbeidet i Tranøy, som tok til kring 1890-året. Dette arbeidet har og vore ein kulturfaktor for Senja.

Tilslutt vil eg nemne det store verd slike bøker har for lokalsamfunnet. Dei gir P.R. for bygdesamfunnet, og gjer sitt til å halde på ungdomen, som veks opp i dette. Både havet og jorda gir næring på Senja.

Boka gir dessutan kunnskap på ymse felt. For skolen er ho litt av ei gullgruve.

Borkenes 24.- 11. -73

Jac. Norman.

KJENT OPPDAGELSES-REISENDE VENDER HJEM

KJELL ELISEUSSENS BESVARELSE AV NORSKOPPGAVEN "LAG EN REPORTASJE OM EN TENKT BEGIVENHET";

Vi står på på flyplassen i Tromsø og venter på den store oppdagel sesreisende, Ola Nordmann. I dag kommer han tilbake fra et vågefult tokt oppe i isødet. Her på flyplassen er alt pyntet til fest. Grønne grener, norske flagg og til og med rød løper er lagt ut. Skolebarn, voksne, unge og eldre venter med spenning. Representanter for kommunen med ordføreren i spissen tar et sisteblikk på mauskriptet til velkomsttalen.

Endelig kommer flyet inn for landig. Stemningen øker, og da landgangen settes på plass fylles luften med jubelrop. Ola Nordmann kommer til syne i flydøren, tett etterfulgt av sine menn, beveger han seg bort til talerstolen. Her har ordføren tatt plass og med varme velkomstord ønsker han Ola Nordmann og hans menn vel tilbake. Vider kommer han inn på den store inspirasjonskilde Ola Nordmann har vert, ikke bare for byen men også for hele landets ungdom. Han håpet også at mange ville følge i Ola Nordmanns fotspor.

Sosialsjefen kommer i sin tale inn på den betydning Ola Nordmanns ferd kan få.Selv om ikke Nordmann klarte å nå målet, som var å finne hullet i Nord polen som viss-nok skal føre til en annen verden i jordas indre.

Og så er det Ola Nordmann som inntar talerstolen. Han takker for den varme velkomsten og kommer videre inn på hvor nært målet han var. Han forteller at han så lyset av sola fra det indre, men på grunn av manglende utstyr nådde han ikke fram til målet..Nordmann regner med at målet skal bli nådd til neste år da han har planlagt en ny ferd.

Luften fylles igjen med jubelrop, og Ola Nordmann og hans menn beveger seg i gåsegang bort til drosjene som skal føre dem til byens beste hotell. Her skal de spise festmiddag sammen med kommunestyret og innbudte gjester.

Vi kan ikke annet enn stille oss i rekken av gratulanter.

SMÅDIKT FRA KLASSE 9A.

SNØ

Hvite filler
fulle av
snø

Ann-Britt
Jørgensen

MØRKETID

Det er mørkt,
Jeg ser mørket,
mørket ser meg,

Annie
Skoglund

SNØ

Det snør,
Jeg ser de store
snøfillene dale
ned fra den mørke
himmelen,
Jeg kjenner at de daler
ned i hodet på meg,
Nå tiner de,
Jeg blir våt,

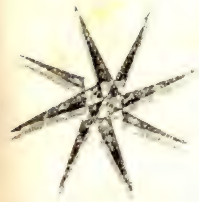
Torunn
Pedersen

JUL

I jula spiste jeg,
Jeg spiste jula,
Jeg er blitt tykk,

Bente
Hanssen

MØRKET

Mørket er mørkt,
Det kommer sigende,
Hvorfor finnes det ?
fordi verden ikke
skal bli så kjedelig!

Annie
Skoglund

JULENISSEN

Julenissen kommer
julaften og spør
er det noen
snille barn her ?

Anne
Svendsen,

Kristin Olsen
Hanne-Kari Edvardsen

JUL i kjøkkenkroken

Man kan si mye nedsettende om desember på våre breddegrader, men måneden har da sine gode sider også. Inrøm like godt med det samme at det er både morsomt og hyggelig å drive med juleforberedelser. Alle familier har SINE kakesorter som de forståelig nok tviholder på. Men kanskje et par av de sortene vi her bringer oppskrift på kan vekke litt nysgjerrighet. F.eks. egen produksjon av marsipan og annet godt.

STRASSBURGERE

Det er noe som sier oss at disse småkakene kan stamme fra Strasbourg, fra den tiden byen var på tyske hender (1871 - 1918). Derfor har vi beholdt det tyskpregede navnet. Gode er disse småkakene i alle fall.

200 g smør
100 g sukker
100 g hvetemel
85 g potetmel
2 eggeplommer.

Rør først smøret mykt. Rør deretter i sukkeret og eggeplommene. Til slutt røres melet i. Fyll deigen i sprøytepose og sprøyt ut S-formede kaker på en smurt plate. Steik kakene i 6 - 8 minutter med 200 grader.

DANSKE KREMMERHUS

Disse danske kremmerhusene er litt tykkere enn sine norske slektninger, og egner seg derfor bedre til å fylles med syltetøy og krem.

3 hele egg
150 g (1 3/4 dl) sukker
2 ss kaldt vann
100 g (2 dl) hvetemel

Egg og sukker piskes til eggedosis, tilsett vann og mel. Smør stekeplaten godt og dryss et tynt lag mel på. Lag merke til kakene på en skåls størrelse, og legg en skje kakedeig midt i merket. Smør deigen utover og stek kakene 5.min. i ovn på 200 grader. Stek ikke mer enn fem kaker om gangen. De løsnes med en skarp

kniv fra platen og rulles straks sammen på krumkakerulle.
Oppskriften gir ca. 18 kaker.

KOKOSKULER

250 g melis
4 ss kakao
200 g kokosmasse
250 g smør

Sikt melis og kakao sammen, bland med kokosmasse og smør, og kna deigen godt sammen. Trill kuler som rulles i kakao, kokosmasse eller sjokolade, eller dyppes i smeltet overtrekkssjokolade. Kokoskulene kan eventuelt smakes til med rom.

LYNBOLLER

150 g smør eller margarin
1 dl sukker
1 eggeplomme
1 ts kardemomme
4½ dl (225 g) hvetemel
1 ts bakepulver.
Pynt: Krystallkuler.

Rør smør og sukker hvitt og tilsett eggeplomme, kardemomme, siktet mel og bakepulver. Arbeid deigen raskt sammen. Trill runde boller, rull oversiden i krystallkuler og sett dem på smurt plate.
Stek dem ved middels sterk varme, ca. 225 grader, i 8 min.
Deigen gir ca. 30 boller.

SJOKOLADEKULER

225 g sjokolade
65 g kokosfett
3/4 dl kremfløte.

Brekk sjokoladen i småbiter opp i en bolle som settes i meget varmt vann. Vær omhyggelig med at det ikke kommer vann eller damp opp i sjokoladen, for ellers kan den lett bli grå og kornet. Tilsett smeltet kokosfett og fløte dråpevis og pisk uopphørlig til massen er blitt nesten stiv. Form massen til kuler som rulles i sjokoladekrymmel.

MARSIPAN

200 g mandler
(4 - 5 bitre mandler)
200 g melis
litt vin eller upisket eggehvite.

Skåld mandlene, tørk dem godt og mal dem et par ganger på mandelkvern. Støt dem sammen med melis og vin eller eggehvite til en smidig deig. Pakk så deigen inn og legg den koldt til neste dag. Vi kan farve marsipanen med konditorfarger, men bruk ikke for sterke farger. Arbeid raskt og lett. Kluss ikke med marsipanen. Av denne deigen kan man forme kuler, stenger o.s.v. alt etter hva man ønsker.

LYKKE TIL OG GOD JUL !

Jul i gamle...

FORTSATT FRA SIDE 17

pusse lamper,for de hadde ikke elektrisk lys. De voksne tok til med julevasken både i huset og i fjøset. Fjøsgolvet ble skrubbet med fjærsand. Over døra ble det hengt julekrans, og ute hengte de kornband til fuglene. Etter reingjøringa var det for konene å ta til med julebaksten. Det ble laget fattigmenner, hjortetakk, smultringer, lefser og mange brød. Lillejulaften var de ute og hentet ferdig opphogd ved, som de stablet i en stabel som nådde helt oppunder taket.
Julaften stod de opp grytidlig og satte over ei gryte med kjøtt. Noen brukte også lutfisk til middag. Om ettermiddagen satt alle på sleden på vei til julegudstjeneste, og jula ble ringt inn.

Til kvelds spiste de risengrynsgrøt. Det var skikk og bruk at mye god mat skulle stå på bordet julenatta. De voksne fikk kaffe på senga om morgenen. De spiste ved et langbord. På bordet var det kjøtt, flesk, rull, heimelaga smør og sirupskake. Før og etter måltidet ba de for maten en etter en. De sang julesanger og hadde det moro resten av jula.

Guttene i 6. klasse.

Svar på gåtene

PÅ SIDE 20

1. Grisen, for den har is i enden.
2. Snoren.
3. Solstrålen.
4. Eggeplommen er omgitt av hvite, negerhøvdingen av svarte.
5. Den setter seg på et blad og venter på høsten.
6. Gulroten.
7. Når den har vaska seg.
8. Nå er det best jeg stikker.
9. Han er for dyr.
10. Pusten.
11. Bokstaven N.
12. Slipsteinen.
13. Begge må trekkes opp.
14. Den spiser opp foret.
15. Fem fingre.
16. De som er blakke.
17. Frisøren.
18. Ingen! De ble kjørt dit alle sammen.
19. Det ville ha vært så rart med glidelås.
20. Veien.
21. Søvnen.
22. Bidronningen.
23. Bordet.

STANGNES SKOLE

FORTSATT FRA SIDE 18

renhold hjalp vi hverandre med, forteller Agnes Enoksen.

Da skolehuset var ferdig, blei den brukt både som skole og som festlokale for ungdomslaget. Leia var gratis, men arrangørene måtte holde seg med ved selv.

Etter noen år blei det bestemt at alle arrangementer i skolehuset måtte være avsluttet innen klokken 8.00 om kvelden. Da fann Ungdomslaget det best å trekke seg ut av skolen.

Stangnes Skole ble nedlagt i 1962. Siste skoleåret hadde skolen 26 elever fordelt med 12 i første klasse og 14. i andre klasse. Skolen hadde da vært i drift i 44 år.

Det var med en viss vemod folket i bygda samla seg til "avslutningsfest" våren 1962. Samtlige i bygda, fra de yngste til de eldste, møttes ved skolen. Og det ble ordentlig fest med masse kaker, kaffe og taler. Flere av lærerne som hadde arbeidd ved skolen var til stede. Jens Sig. Jakobsen mintes de årene han hadde hatt ved Stangnes Skole. De som hadde vært elever ved skolen, mintes skoletida si. Mange hadde hatt lang skolevei. Ofte var det tungt å komme fram på ubrøyta vei vintersti i fokk og uvær. Men det hadde likevel vært artig. Skolen hadde vært et samlingspunkt i bygda. Et samlingspunkt mange kom til å savne.

Dermed var Stangnes Skole gått over i historien, - den historien vi minnes her men vår lille reportasje.

Nå er Stangnes Skole solgt og blir benyttet til privatbolig. Kjøperen betalte 15 000 kroner for den.

EN ANNEN SLAGS...

FORTSATT FRA SIDE 12

Han skjøt sjelden bom. Etter noen år ble kvitfisk-fangsten erstattet med selfangst. En gang var han med på å skyte isbjørn. Vi fikk mange fantastiske og morsomme historier fra de første turene Svein gjorde til Ishavet. Han lo godt selv også når han fortalte om de bommertene han så vel som alle andre skårunger gjorde. Det vil føre for langt å gjengi dem her, og dessuten kan ikke vi fortelle historiene slik de skal fortelles. Det er det bare Svein som kan!

Vi håper virkelig at vi får flere timer med Svein og andre som har noe å fortelle. Vi synes det er fantastisk fin avveksling, og vi husker slike timer bedre enn de tradisjonelle.

Tusen takk for to flotte timer sier hele 8. klasse ved Stonglandet Skole til Svein i Jøvika.

VELKOMMEN IGJEN !

Kristin Olsen
Tone Hanssen
Tove Karlsen
Jan-Magne Pedersen

YRKESLIVET I TRANØY

FORTSATT FRA SIDE 15

Det er nærliggende å anta at de fleste pendlerne har arbeid på Finnsnes eller i Tromsø og Harstad.

Som en vil se av statistikken, er også skoleelever/studenter regnet som pendlere. Dette gjelder dog ikke elever i grunnskolen. I denne sammenheng er det interessant å se at det er langt flere menn enn kvinner som sokner til denne gruppa, nemlig 75 menn og 29 kvinner.

YRKESFORDELINGEN I TRANØY 1971.

Først er det nødvendig å gjøre oppmerksom på at statistikken for 1971 ikke kan sammenlignes direkte med den for 1970. Dette først og fremst fordi det brukes andre yrkesbetegnelser. Visse sammenligninger kan en likevel gjøre. Hvis en legger sammen de 4 første yrkesgruppene for 1971, vil dette sannsynligvis tilsvare det som i 1970-statistikken benevnes som jord- og skogbruk, fiske m.v. hvalfangst. M.a.o.:57 arbeider i jord- og skogbruk, 106 driver fiske, 60 er sjøfolk og 67 driver kombinasjonsdrift. Tilsammen blir dette 290 mennesker. I 1970 var tallet 301. Er kan således ikke snakke om noen katastrofal flukt fra primærnæringene.

Fastlønnede menn og kvinner.

Dette er grupper som en vanskelig kan sammenligne med statistikken for 1970. Likevel må en kunne anta at de fleste som arbeider her, arbeider i tjenesteytende næringer, samferdsel. Dessuten finner en nok noen fastlønnede i industri, varehandel samt i bygge- og anleggsbransjen. Ut fra dette må en kunne konkludere med at tallet på fastlønnede har steget noe. Spesielt gjelder dette antall fastlønnede kvinner. Likevel er det bare ca. 23% av de som hever fast lønn som er kvinner.

Selvstendige næringsdrivende.

Her finner en de fleste som driver varehandel + andre som driver egne bedrifter. En vet også at enkelte av de som jobber i bygg- og anlegg, er registrert som selvstendige næringsdrivende. Litt innviklet formulert kan en også si at alle som betalerarbeidsgiverandel til folke trygda og som ikke kommer inn under andre yrkeskategorier, tilhører denne gruppa.

Heimeværende husmødre.

Som en vil se, er dette den nest største yrkesgruppa i Tranøy kommune. Tallet i 1971 er 334, mens det året før var 344. Det er altså tale om en nedgang på 10. Forskjellen er så liten at en neppe kan dra andre konklusjoner enn at det i 1970 ikke ble oppretta flere arbeidsplasser for kvinner i kommunen.

Andre.

Hva dene yrkesbetegnelsen rommer, kunne ikke formannskapskontoret gi noe svar på. Jeg skulle likevel anta at en del av de som lever av formue, lån og stipend, er plassert her.

Pensjonister og trygdede.

Dette er den desidert største yrkesgruppa. I 1971 utgjør den 411 mennesker, mens tallet for 1970 var 351. M.a.o. ei økning på 60 personer i løpet av det siste året. Det er vanskelig å finne sikre årsaker til dette, og spekulasjoner har liten interesse i denne sammenheng.

En må regne med at tallet på pensjonister har økt ytterligere i 1972 og 1973. Spesielt vil senkinga av pensjonsalderen fra 70 til 67 år gi markerte utslag.

PERSONLIGE BETRAKTNINGER.

Når en sitter og arbeider med et slikt tallmateriale, er det ikke til å unngå at en gjør seg visse refleksjoner.

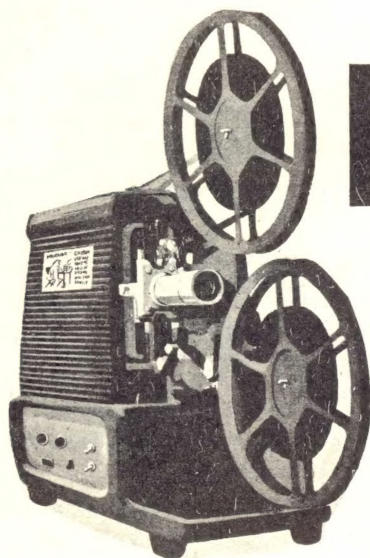
Er det f. eks. riktig at husmødre som vitterlig gjør et nødvendig og viktig arbeid, ikke skal ha inntekt? Iallfall er det helt innlysende at svært mange (menn) kan komme i inntektsgivende arbeid fordi det er ei husmor som kan ta seg av heimen.

Videre - en vet at yrkets status i stor grad er avhengig av inntekt. Å klassifisere husmoryrket som ikke inntektsgivende vil dermed bidra til ei nedvurdering av yrket. Dere 334 husmødre, jeg vil ikke akkurat oppfordre dere til å gjøre revolusjon, men er det ikke på tide å markere overfor mannssamfunnet at dere er til og gjør et like viktig arbeid som enhver annen.

Skuffende er det også å se at mindre enn 28% av skoleelever/studenter er kvinner. M.a.o. må en kunne anta at det nåværende yrkesmønster med menn i det en vanligvis betrakter som attraktive yrker vil holde seg.

Ellers vil nok statistikken over pensjonister og trygdede gi Anders Lange - sympatisører vann på mølla. Rett nok virker tallet høyt, men en må vær oppmerksom på at langt de fleste det her gjelder, er alderspensjonerte. Alderspensjonen er det bred politisk enighet om. Enkepensjonen er også et gode vi bør ha råd til og som det ikke er noen diskusjon om. Alt i alt tror jeg tallet på trygdemisbrukere er lavt. En annen sak er det at kommune og stat har gjort lite for å gi trygdede og pensjonerte høvelig arbeid. Et meningsfullt arbeid for disse er mangelvare såvel i Tranøy som andre steder.

kino I SKROLSVIK FORT.

27. desember

Demonenes makt

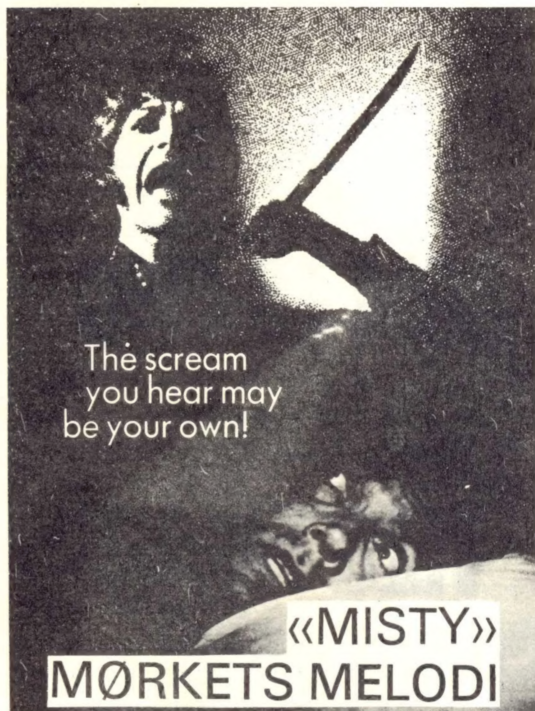
SENSUR: GUL

26. desember

When in Southern California visit Universal Studios

Cinema International Corporation A/S presenterer

Clint Eastwood – den supermaskuline filmstjernen med den forførerіske røsten – spiller ikke bare hovedrollen i filmen «Play Misty For Me», – han har også regien, og på det planet er dette debutfilmen hans. Som regissør bruker han i meget sterk grad det dramatiske kystlandskapet mot Stillehavet som taus forklaring på den villskapen som kan flamme opp i ustabile sinn. Og han bruker sin egen stemme. Som plateprater leser han dikt i sammenheng med grammofonmusikken, snakker «personlig» og «fortrolig» med tilhørerne i sene nattetimer; den tiden på døgnet da menneskesinn er mest mottagelige; og tilhørerne er mennesker som ikke får sove. Det ligger løfter i denne stemmen om en uendelig ømhet, den som så mange hungrer etter og så få får oppleve. Mange ringer til ham for å få en enda mer direkte kontakt. En kvinnestemme ber hver natt:

– *Play Misty for meg ...*

Så snubler han en kveld over de illusjonene han har skapt. Han treffer denne kvinnen på en bar. Og plateprateren Dave er virkelig den mannen stemmen lover. Han har kjærlighetsevne i seg så det rekker for mange kvinner. Den ene han elsker, er gått trett av kampen for å holde på ham, og har reist fra ham. Nå prøver han å bremse. Men denne kvinnen, hvorfor skal han nekte henne en eneste lykkelig natt, når det er alt hun ber om? Men Evelyn – spilt av Jessica *Walter* – kan ikke tro at dette som gir livet mening for henne, er mindre enn ingenting for ham. Da hun er nødt til å innse det, skjærer hun over pulsårene i badet hos ham. Skandalen vil knekke ham hvis det blir kjent. En lege blir budsendt og redder livet hennes. Men hun kan ikke gi opp. Så får Dave sin Tobie (Donna *Mills*) tilbake. Og Evelyn går amok. Hun bruker kniven igjen ... og ikke på seg selv lenger ....

Lengde: **2785 m** Spilletid: **102 min.** Sensur: Gul

1. januar

Petulia

Petulia er gift, men innleder et forhold med Archie. Vi møter dem første gang på en veldedighetstilstelning, så fører filmen oss fremover i tiden gjennom deres forhold og samtidig i stadige tilbakeblikk tilbake til den første dagen Petulia så Archie.

Det er to personer som forsøker å finne frem til hverandre. Som Lester sier det: Det er i grunnen oss alle.

Petulia blir mishandlet av sin mann og slått nesten i hjel, men tvinges til forsoning med sin familie, mens Archie må gå sin egen vei. Men ikke upåvirket av sitt **møte med PETULIA**. . .

Julie Christie og Richard Chamberlain i PETULIA

Filmens lengde: **2 880 m.**

Filmens spilletid: **1 t. 45 min.**

Sensur: **GUL.**

3. januar

FRYKT ER MITT VÅPEN

SENSUR: GUL

8. januar

Liv Ullmann som Kristina og

Max von Sydow som Karl Oskar i filmen

UTVANDRERNE

SENSUR: GRØNN

10. januar

gjett hvem som kommer til middag

Hvordan ville De som far eller mor reagere hvis Deres datter kom hjem og erklærte at hun ville gifte seg med en neger? Matt Drayton er en avisredaktør med et liberalt syn på forholdet mellom neger og hvit, men da han blir stilt overfor dette spørsmålet, viser det seg at praksis er noe annet enn teori. Hans datter Joey har vært på Hawaii og ble der forelsket i den fargete legen John Prentice. De har kjent hverandre i ti dager og vil gifte seg. Joyes mor, Christine, er den første som kommer over sjokket og gir datteren sin fulle støtte, men det viser seg at det også hersker motvilje mot ekteskapet hos Johns foreldre. Hvordan det går skal ikke røpes, men det blir noen begivenhetsrike timer før avgjørelsen tas.

GJETT HVEM SOM KOMMER TIL MIDDAG er en meget aktuell film.

Distribusjon:
COLUMBIA PICTURES

Amerikansk

Widescreen

Lengde: 2979 meter

Sensur: GRØNN

EN STANLEY KRAMER PRODUKSJON
SPENCER TRACY | SIDNEY POITIER | KATHARINE HEPBURN
gjett hvem som kommer til middag
guess who's coming to dinner
TECHNICOLOR COLUMBIA

15. januar

CHARLIE CHAPLIN

DIKTATOREN

SENSUR: GRØNN

Tranøy kommune

Adresse: 9375 VANGSVIK

En kommune i vekst !